

La parada de Sesmond I

En record de l'Àngel Martínez de Laguardia

El dissabte 8 de setembre va morir l'Àngel Martínez de Laguardia. L'Àngel, durant tota la seva vida, va ser una persona inquieta, curiosa i apassionada per un munt de temes: la farmàcia (evidentment, perquè era la seva professió), la botànica, els esports, el col·leccionisme, la política, l'arqueologia, el turisme, la història, l'art... I si de qualsevol d'aquests temes podia derivar-se una vinculació amb Lloret de Mar..., llavors augmentava el seu interès i la seva felicitat, perquè Lloret era el seu principal objectiu i la seva gran passió.

Molts lloretencs coneixien bé el tarannà afable, simpàtic, detallista i emprenedor de l'Àngel; però probablement poca gent podria fer una glossa biogràfica que reflectís les múltiples facetes que li interessaven. Personalment, vaig tenir ocasió de tractar amb ell sobre temàtiques vinculades a la història i a les tradicions de Lloret. En aquestes qüestions, l'Àngel mostrava una certa predilecció; semblava com si se li il·luminés la cara.

En una ocasió em va ensenyar, amb cert orgull, unes fotografies on es veia el museu que, temps enrere, havia organitzat el seu pare en un espai de l'antiga farmàcia. El seu pare, l'Emili Martínez, li havia sabut transmetre l'estima pel col·leccionisme, per les antiguitats, per l'arqueologia... I per això, l'Àngel es delectava tocant i consultant els documents antics. Sovint em comentava: "M'encanten..., fan olor d'història" i, potser per això, li agradava passar periòdicament per l'arxiu municipal.

A casa seva es conserva un dels fons documentals més interessants de Lloret. Tot aquest patrimoni prové, d'una banda, de la documentació generada pels seus avantpassats, la família Passapera (una de les famílies lloretenques més antigues) i, de l'altra, de la documentació recollida i conservada curosament pel seu pare, l'Emili Martínez, que col·leccionà una gran quantitat de tipologies documentals vinculades amb Lloret: cartells, prospectes, paper timbrat, postals, goigs, segells... Alguna vegada m'havia ensenyat com ho tenia organitzat; però, conscient que una part d'aquesta documentació se li estava fent malbé a conseqüència de l'elevada humitat i dels canvis sobtats de temperatura, va fer algunes cessions documentals a l'arxiu municipal per tal

que en tinguéssim bona cura. Des de l'arxiu, la classificàvem convenientment, l'organitzàvem i li fèiem entrega d'un inventari detallat on constaven els diversos documents que, generosament, ens havia cedit.

De les seves visites a l'arxiu municipal sempre extrèiem una bona quantitat d'informació sobre documents, topònims, dates, noms de família... Sovint s'interessava per les instal·lacions de l'arxiu i ens demanava poder veure els dipòsits, els armaris compactes, les calaixeres de pergamins... Fa pocs mesos, em va dir que volia veure el pergami de l'any 1001 pel qual es delimitava el terme de Lloret de Mar. Aquest document fou cedit, l'any 2003, per l'arxiu històric Fidel Fita d'Arenys de Mar, gràcies a la bona predisposició que va tenir en Josep M. Pons i Guri, que fou arxiver i gran amic de l'Àngel. Quan li vam deixar el pergami al damunt de la taula, ell s'hi va acostar amb cura, se'l mirà amb respecte i llavors, amb certa timidesa, em va preguntar: "Puc agafar-lo?". Vaig notar-li una certa emoció perquè era conscient que tenia, a les seves mans, el primer document que delimitava el terme de Lloret i, per tant, el document responsable de l'existència d'una de les seves grans passions: Lloret de Mar.

L'Àngel sempre ha estat un bon col·laborador d'aquest arxiu. No només perquè ens ha proporcionat informació i ens ha cedit alguns documents i llibres que tenia en el seu fons familiar, sinó també perquè ens ha ajudat a salvaguardar i protegir determinat patrimoni documental del municipi que estava en cases particulars. Un dels seus suports més importants ens el va donar el mes de novembre de l'any 1998; llavors, l'Àngel Martínez i l'Agustí M. Vilà em facilitaren el primer contacte amb el Dr. Josep M. Coll i Rodés, que conservava al seu domicili de Barcelona 104 pergamins procedents de l'antiga universitat de Lloret. Arran d'aquella primera entrevista, se'n succeïren d'altres i, finalment, el Dr. Coll va signar, el mes de febrer de l'any 2000,

un document de cessió de tots aquests pergamins a favor de l'Ajuntament de Lloret. Avui, afortunadament, tota aquesta documentació es conserva a les instal·lacions de l'arxiu municipal, ha estat tractada, inventariada, transcrita i, evidentment, està a disposició de tots els lloretencs que vulguin consultar-la. Sens dubte, amb accions com aquesta, l'Àngel ha contribuït a millorar el patrimoni documental i cultural de Lloret de Mar. Gràcies, Àngel, per la teva col·laboració i per l'estima que has tingut a Lloret. ■

Joaquim Daban i Massana
Arxiver

Imatge de l'Àngel Martínez de Laguardia.
Procedència: fons família Martínez.
Autor: Miquel Utset.

Un nou dret: l'accés electrònic als serveis públics

S'ha dit i repetit que els ciutadans d'aquest país gaudim d'un gran nombre de drets de paper, o sigui drets plenament reconeguts des d'un punt de vista legal però no materialitzats a la pràctica. La passada vigília de Sant Joan el BOE publicava una norma sobre un dret que esperem que no hagi de ser incorporat en aquesta peculiar llista. Es tracta de la Llei 11/2007, de 22 de juny, d'accés electrònic dels ciutadans als serveis públics, una norma d'abast molt més important del que es pot deduir del seu títol.

Aquesta nova norma tracta principalment de la relació dels ciutadans amb les administracions públiques per mitjans telemàtics, una forma de relació que fins avui ha anat avançant de manera desigual segons la voluntat i l'encert de cada administració. No cal insistir en els avantatges que a tots, administració i ciutadans, ens aporta utilitzar la informàtica, però aquests avantatges s'han concretat fins ara, tal com dèiem, depenent exclusivament de la voluntat de cada administració. La nova Llei "reconeix als ciutadans el dret a relacionar-se amb les administracions públiques tot utilitzant mitjans electrònics", amb la qual cosa ha substituït la possibilitat d'oferir aquesta via per l'obligació de fer-ho. De "les administracions podran" a "les administracions hauran", un canvi de verb que tindrà gran transcendència.

Així doncs, a partir d'ara s'hauran de crear els canals per a permetre que els ciutadans presentem sol·licituds, obtinguem informació i còpia de documents, efectuem pagaments, manifestem consentiment... per aquests mitjans. En realitat, i com és ben sabut, aquestes pràctiques no són noves i moltes administracions públiques, amb la Seguretat Social i l'Agència Estatal d'Administració Tributària al capdavant, han fet ja un llarg recorregut per aquesta via. En l'experiència aconseguida fins avui es basa precisament la nova norma que incideix, inevitablement, sobre tot un seguit d'aspectes tant o més importants que el dret que proclama en el seu títol.

Efectivament, l'articulat de la Llei entra de ple a tractar moltes altres qüestions i acaba essent, al capdavant, una reforma parcial de la Llei de procediment administratiu. En aquest sentit fa referència a temes tan diversos com ara el contingut i aspectes formals de l'expedient electrònic, la reutilització del programari utilitzat per les administracions públiques, l'adopció d'acords de forma no presencial per part d'òrgans col·legiats, o la coordinació dels sistemes d'informació de les administracions.

D'altra banda la Llei té un annex amb una vintena de definicions que donaran llum per a interpretar moltes altres normes. N'és un exemple la definició del terme ciutadà, que es formula en un sentit molt ampli, equiparant-ho de fet al concepte de persona. Algunes d'aquestes definicions incideixen en aspectes de gran interès per als responsables de les administracions i en especial per als arxivers i gestors documentals que treballen al servei d'aquestes administracions públiques. És el cas de la diferenciació entre els documents administratius electrònics (vàlidament

emesos, signats electrònicament i amb ple valor legal), i els documents electrònics (informació en suport electrònic), diferenciació destinada a ser de gran utilitat en la gestió documental i en l'establiment de criteris d'avaluació i tria.

És d'esperar que els responsables de les nostres administracions tinguin ben present una altra exigència que figura en la Llei, en el compliment de la qual novament els arxivers i gestors documentals hauran de jugar un rol important. Es tracta de la simplificació dels procediments i de la reducció de la documentació i de la complexitat dels tràmits, actuacions que la Llei entén imprescindibles abans d'aplicar i posar en funcionament tràmits per mitjans electrònics. És oportuna aquesta observació perquè, amb les noves eines, seria ben absurd mantenir procediments i exigències innecessàries. El canvi de mitjà no ha de ser únicament formal, ve a dir la Llei, i ha d'anar acompanyat (o millor dit precedit) d'una revisió i millora dels procediments.

Per acabar, voldria comentar dues qüestions de fons que impregnen justificadament el text d'aquesta norma des del seu preàmbul fins al darrer article. Es tracta de la necessitat de vèncer els recels que part de la ciutadania pot manifestar davant una utilització intensiva dels mitjans electrònics per part de l'administració i, en segon lloc, d'evitar que es produeixi cap forma de discriminació en contra d'aquells que tenen un accés limitat o nul a les eines informàtiques. Es tracta, en definitiva, d'avançar cap a aquest nou horitzó al qual fa referència la Llei sense perdre de vista la necessitat d'incrementar la confiança dels ciutadans en l'administració pública, la transparència i l'equitat. ■

Josep Matas i Balaguer
Advocat

L'accés als documents

Evolució 2003-2007

Les estadístiques sobre els usuaris i les consultes dels últims cinc anys ens mostren una clara tendència al creixement. Durant l'any 2006 es va superar, per primera vegada, la barrera dels mil usuaris (concretament, 1.054) i l'any següent, el 2007, es va aconseguir duplicar la xifra anterior i s'assoliren els 2.167 usuaris. D'altra banda, pel que fa a les consultes documentals, també reflecteixen un increment semblant.

No obstant això, si analitzem amb detall els diferents conceptes, ens adonarem que les consultes particulars s'han estabilitzat al voltant dels 400 usuaris i les 1.300/1.500 consultes documentals. Aquesta situació contrasta vivament amb l'extraordinari increment de les xifres relacionades amb

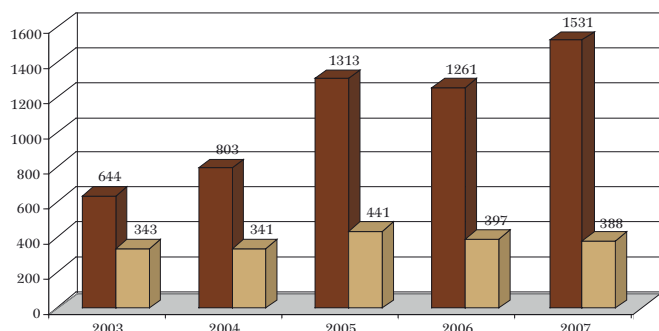
l'activitat administrativa interna. L'ampliació dels serveis de dipòsit i consulta, especialment al nou Arxiu Administratiu, ha estat la causa principal que ha motivat que, en relació a l'exercici del 2006, s'hagi duplicat el nombre d'usuaris i que s'hagi triplicat el nombre de préstecs.

Els ingressos documentals

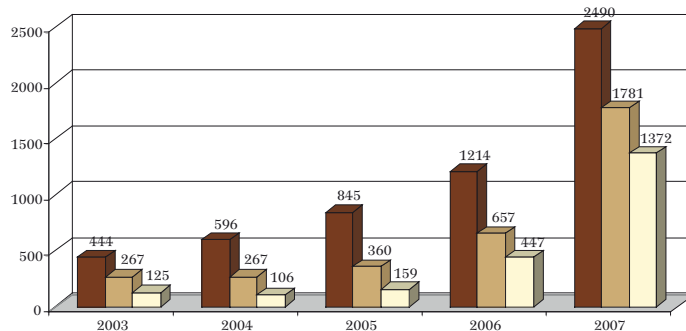
Les transferències administratives 2006-2007

Les estadístiques d'ingressos documentals ordinaris estan condicionades per l'ampliació de dipòsits realitzada a cavall dels exercicis 2006 i 2007. En un primer moment, durant l'any 2006, es va consolidar l'espai de l'Arxiu Administratiu, situat a l'avinguda del Camí de l'Àngel, número 15 (als baixos de les dependències d'urbanisme i medi ambient); s'hi instal·laren prestatgeries fixes i es va organitzar i

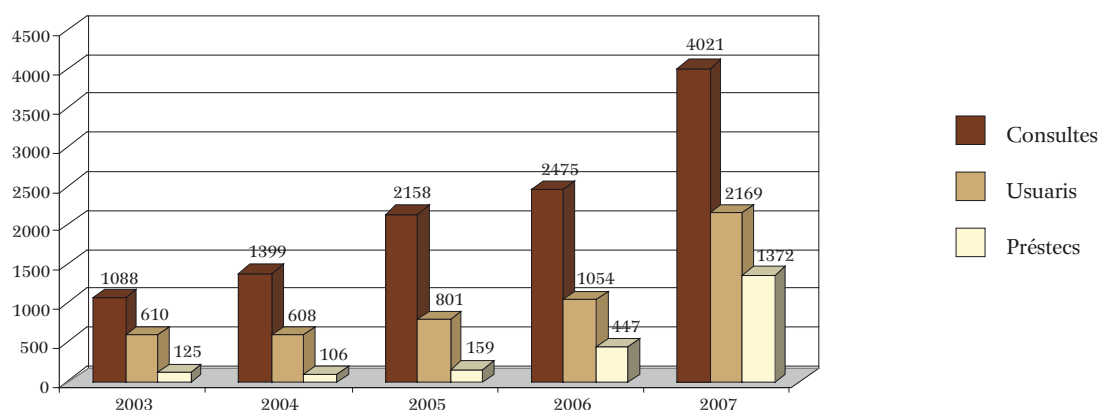
Consultes i usuaris particulars 2003-2007

Consultes, usuaris i préstecs administratius 2003-2007

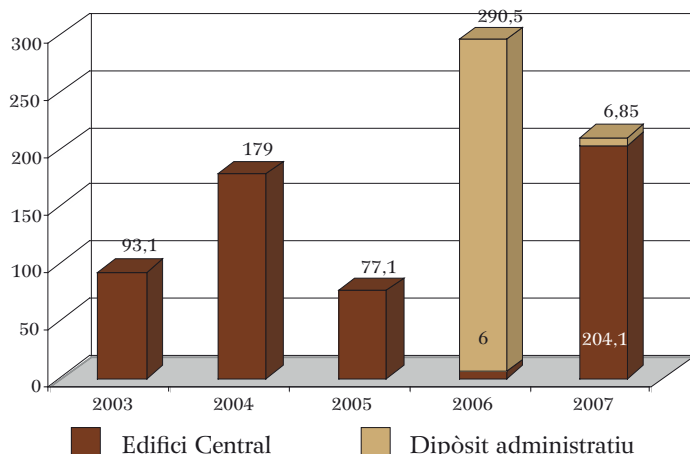
Total Consultes i usuaris 2003-2007

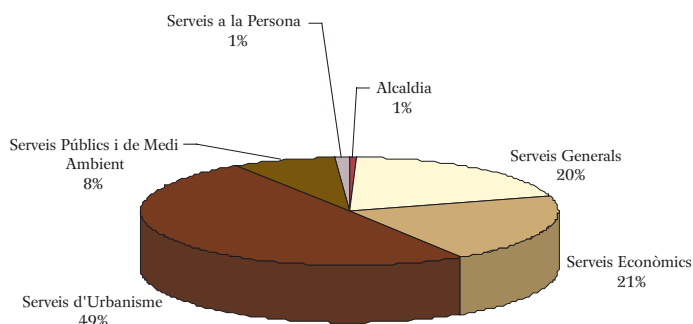
Consultes i usuaris en el període 2003 - 2007

Any	Particulars		Administratives			Total	
	Usuaris	Consultes	Usuaris	Consultes	Préstecs	Usuaris	Consultes
2003	343	644	267	444	125	610	1.088
2004	341	803	267	596	106	608	1.399
2005	441	1.313	360	845	159	801	2.158
2006	397	1.261	657	1.214	447	1.054	2.475
2007	388	1.531	1.781	2.490	1.372	2.169	4.021
Total	1.910	5.552	3.332	5.589	2.209	5.242	11.141

Consultes i usuaris particulars 2003-2007

Consultes i usuaris particulars 2003-2007

transferir bona part de la documentació generada pels serveis d'urbanisme i medi ambient. Més tard, a finals del 2006 i començaments del 2007, s'adaptà i condicionà un nou dipòsit a l'Edifici central, ubicat al C. Josep Lluhí, 24, on es van fer les reformes i millores necessàries, es va proveir el nou espai d'armaris "compactus" i, a partir del mes de març, aquest nou dipòsit ja estava en condicions d'ésser utilitzat.

Malauradament, però, feia quasi dos anys que les unitats administratives no havien pogut transferir documentació al servei d'arxiu i, per aquest motiu, patien una preocupant acumulació documental a les seves oficines. Per tant, durant l'any 2007 s'havia d'assumir tota la documentació acumulada: des de finals del 2005 fins al 2007.

Tal com es pot veure al diagrama, les transferències de l'any 2006 corresponen de manera gairebé exclusiva al dipòsit situat a l'Arxiu Administratiu. En canvi, a partir del 2007 també es començaren a programar transferències documentals al nou dipòsit de l'Edifici central.

Una anàlisi més detallada de les transferències assumides entre els anys 2006 - 2007, ens permet observar que els serveis urbanístics són el departament que més documentació ha transferit, a causa de les grans quantitats de metres lineals traspassades durant l'any 2006. A continuació hi ha els serveis generals i els serveis econòmics, que són les àrees que més documentació han transferit durant l'exercici del 2007.

D'altra banda, també s'ha d'esmentar l'increment de registres incorporats a la base de dades de l'inventari

general de l'arxiu: l'any 2006 es van introduir 17.204 registres descriptius i durant l'any 2007 se'n donaren d'alta 15.942. En total, entre els dos anys, es van introduir 33.146 registres, amb la qual cosa la base de dades de l'arxiu ja supera els 108.000 registres descriptius. És a dir, en els darrers dos exercicis s'ha introduït un 30,70 per cent dels registres totals actuals, dada que exemplifica l'elevat increment d'activitat experimentat en matèria de transferències documentals ordinàries.

Transferències administratives 2006 i 2007

Àrea	Metres lineals	Metres lineals	%
Secretaria Alcaldia	2,10		
Gabinet Comunicació i Protocol	1,10		
ALCALDIA		3,20	0,5%
Secretaria i Serveis Jurídics	32,50		
Organització i Recursos Humans	2,00		
Governació	10,40		
Arxiu	11,50		
Oficina Informació i Atenció Ciutadana	48,40		
Participació Ciutadana i TICS	0,10		
SERVEIS GENERALS		99,90	20%
Gestió i Inspecció Tributària	30,40		
Comptabilitat	20,60		
Tresoreria i Recaptació Executiva	54,20		
SERVEIS ECONÒMICS		105,20	21%
Urbanisme i Obres	253,00		
SERVEIS D'URBANISME		253,00	49%
Medi Ambient i Mobilitat	39,50		
Obra Pública i Serveis Manteniment	0,90		
SERVEIS PÚBLICS I DE MEDI AMBIENT		40,40	8%
Benestar i Família	4,10		
Esports	1,65		
SERVEIS A LA PERSONA		5,75	1,5%
TOTAL		506,45	100%

Metres transferits any 2006	296,50
Metres transferits any 2007	210,95

Els ingressos extraordinaris

Durant l'any 2007 han arribat a l'Arxiu un bon nombre de cessions i donacions documentals relacionades amb diverses famílies, entitats i particulars de la vila. D'aquesta manera continua la tasca col·lectiva de conservació de la memòria històrica local que els lloretencs desenvolupen gràcies a les aportacions realitzades.

Exercici 2007

- Família BORDALLO i CIURÓ: opuscles de propaganda electoral i sindicats, AP, CiU i CC OO (1983 / 1985); opuscles d'actes de festa i esportius locals (1985 / 1990); exemplar dels estatuts i diversos butlletins informatius de la Cooperativa d'Hostaleria i Similars de Lloret de Mar (1962); dos exemplars de la revista *Turist Lloret Turismo* (1963); sis unitats del segell commemoratiu del Mil·lenari de Lloret (1966).

- CENTRE EXCURSIONISTA DE LLORET DE MAR / SECCIÓ DE FOTOGRAFIA: fotografies premiades en el 9è Concurs de Fotografia de Muntanya i Natura, trofeu Montbarbat, de Lloret de Mar.
- Sr. Oriol COLOMER i CARLES: llibre *Records lloretencs* del propi donant (2007).
- Sra. Maria Assumpció COMAS i MORÉ: diversos exemplars de la revista *La Costa Brava Sud* (2006).
- CLUB MARINA CASINET / Sr. Joan DOMÈNECH i MONER: llibre *Calada de versos* de Celina.
- Sr. Josep DELEMUS i BATLLOSERÀ: partícels de les sardanes *Lloretenca* de Jaume Cristau (f) (1971) i *Perla de Lloret* de F. Mas i Ros (f) (2007).
- Sr. Joan GRUART: fons documental de la família Gruart, col·lecció de protocols notarials en suport pergamí (1300 / 1700 circa) i altres documents en suport paper (1700 / 1963).
- Sr. Josep LÓPEZ de LERMA i LÓPEZ: imatge diürna exterior de Cala Canyelles (1960 circa).
- Sr. Santiago de LOBET: recull d'història familiar (2007).
- Sr. Carles MACIÀ i ALDRICH: certificacions i patents de sanitat de vaixells de Lloret (f) (1774 / 1827); fogatge de la vila de Lloret (f) (1497); declaracions de càrrega de vaixells (f) (1800 / 1807).
- Sr. Àngel MARTÍNEZ de LAGUARDIA: expedient i plànol geomètric de delimitació dels termes de Lloret i Tossa (1740 / 1826); col·lecció d'edictes i consuetes (1593 / 1934); i diverses caixes amb llibres i diferents tipus de documentació.
- Sra. Margarita MERCADER i SALA: dos títols de dret funerari sobre nínxols del Cementiri Municipal (1913 i 1915).
- Sr. Santi MORET i ABRIL: col·lecció d'imatges pròpies en suport digital de Santa Clotilde, Can Saragossa, Can Garriga i altres indrets Lloret (2006).
- Sr. Josep RIBERA i CARDONA: cartells i opuscles d'actes de festa i cultura locals (1977 / 2005); còpia actual d'imatge de la zona de la riera de Montbarbat (1890 circa); cartells i opuscles sobre les activitats de la Penya Barcelonista de Lloret de Mar (1994 / 2000).
- Sr. Ignasi RIERA i GARRIGA: documentació de la Jove Cambra de Lloret de Mar (1987 - 1991).
- Sr. Joan SARDÀ i FOREST: documentació de la família Sardà i Forest (1875 / 1960).
- Sr. Agustí Maria VILÀ i GALÍ: correspondència entrada, felicitacions de Nadal i targetes postals (1999 i 2005); *Full Parroquial* (2006 - 2007); estudi inèdit *El traginer Salvador Austrich* (2007); esborranys i informació recollida per al llibre *El canonge Vilà i el seu temps* (1992 - 1994); documentació sobre la comptabilitat de la Confraria de Sant Elm (1984 / 1993).
- Sr. Mario ZUCCHITELLO: esborranys i informació recollida per al llibre *Can Saragossa*, col·lecció Es Frares núm. 10 (2007).
- Editorial EFADÓS: 4.292 imatges digitalitzades que foren utilitzades per a l'edició del llibre *L'Abans*. Recull gràfic de Lloret de Mar 1885 - 1965.

Tractament, protecció i difusió del patrimoni documental

Tractament del fons documental Joan Gruart: classificació, inventari i transcripció de documents

Pel mes de febrer, el senyor Joan Gruart i Raurell va fer-nos arribar el seu fons patrimonial que consta de 52 pergamins dels segles XIV al XVII (documents notarials on s'inscriuen capitols matrimonials, censals, vendes, èpoques...) i diversa documentació en suport paper del segle XVII al XX (correspondència, rebuts, escriptures notarials...). A partir d'aquesta cessió (encara pendent de formalitzar), la família Gruart continuarà essent la propietària d'aquest fons documental i, com a contrapartida, dipositen la documentació a les dependències de l'arxiu municipal per tal que tinguem bona cura de la seva conservació, del seu tractament i la seva classificació.

Per tal de tractar adequadament tot aquest fons documental es va redactar un projecte d'organització i transcripció, a partir del qual la Subdirecció General d'Arxius de la Generalitat de Catalunya va atorgar una subvenció per tal de

Estat en què es trobaven els pergamins del fons patrimonial Joan Gruart en el moment d'arribar a l'arxiu. Procedència: SdAMLLM. Autor: JDM.

Pergamí núm. 183 de fons patrimonial Joan Gruart, un cop tractat i inventariat. Autor i procedència: Lluís Riera.

facilitar la seva materialització. Així, a partir del mes de juny, es va contractar a la senyora Silvia Mancebo, historiadora i paleògrafa, que ha estat la persona encarregada de classificar, inventariar i transcriure la documentació que integra aquest fons patrimonial.

Actualment, el tractament global de tota aquesta documentació ja es troba en la seva fase final i, ben aviat, és previst que es pugui mostrar públicament el resultat de tota aquesta feina.

Tractament i primer inventari de la diversa documentació entregada pel Sr. Àngel Martínez de Laguardia

A principis del mes de maig, el Sr. Àngel Martínez, recentment traspassat, va entregar-nos diverses caixes que contenien llibres i documents de principis i mitjans del segle XX. Tota aquesta documentació havia patit un excés d'humitat i, per tant, calia actuar amb certa rapidesa per tal d'aturar el procés de degradació dels suports i de les tintes. Així, s'inicià un tractament manual d'assecatge pels documents més malmesos, s'eliminaren fongs i elements externs que danyaven la documentació, es procedí a una neteja global del fons documental i, finalment, es classificà i s'inventarià la documentació. Acabada aquesta feina, se li entregà l'instrument de descripció arxivística al Sr. Àngel Martínez i s'acordà que, més endavant, es formalitzaria l'entrega de la documentació a través d'un acte públic. Lamentablement, això no ha estat possible per la inesperada mort de l'Àngel. Malgrat tot, restem a l'espera de convocar, conjuntament amb els seus fills, aquest merescut acte de reconeixement i agraïment públic a la figura de l'Àngel Martínez.

Digitalització d'imatges: fons Xiberta

L'any 2006 es van digitalitzar les imatges en plaques de vidre del fons de la família Xiberta i, per això, durant el 2007 es va voler continuar amb l'escaneig de les fotografies en suport paper d'aquest mateix fons documental. Aquesta tasca fou encomanada al nostre company Santi Moret que va fer-la de forma excel·lent, amb constància i amb bons coneixements tècnics. Des d'aquí, atès que s'ha jubilat fa alguns mesos, volem desitjar-li molta sort en la seva nova etapa i, tanmateix, aprofitem per agrair-li la seva cordialitat, el seu treball i la seva dedicació. Moltes gràcies Santi.

Digitalització de nous documents

Actes de les comissions permanents i de govern (1982-1991)

Cada vegada hi ha més ciutadans que sol·liciten informació i dades relacionades amb acords presos per les antigues comissions permanents i comissions de govern. Afortunadament, les actes posteriors a l'any 1992 estan recollides en fitxers informàtics, la qual cosa facilita la recerca d'informació a través de la utilització de paraules claus o descriptors. Però, malauradament, aquesta possibilitat no existia per a les actes anteriors a l'any 1992 i, per això, la recerca d'informació era molt més feixuga i imprecisa. Durant l'any 2007, doncs, s'ha procedit a la digitalització dels llibres de les comissions permanent

i comissions de govern d'entre el 16 de juny de 1982 al 23 de desembre de 1991. A partir d'aquest procés s'ha aconseguit una imatge en format TIFF i en fitxers PDF que permeten una consulta àgil i precisa gràcies a la creació de bases de dades d'indexació i a través del processament de les dades pel sistema OCR. Per tant, els ciutadans i el personal de l'administració podrà cercar la informació que desitgi a partir de la utilització de paraules clau.

Els llibres del cementiri (1901-2007)

Els treballs de genealogia familiar reclamen la consulta d'una tipologia documental ben variada: padrons d'habitants, censos, llibres sacramentals, protocols notarials, allistaments de lleves... Però, darrerament, els investigadors també sol·liciten l'accés als llibres registre dels assentaments del cementiri municipal, atès que poden localitzar dades ben interessants sobre els seus avantpassats. Però, malauradament, aquesta documentació encara es trobava a les oficines municipals del nostre ajuntament i, per tant, era inviable posar-la a l'abast dels estudiosos. És per aquest motiu que, atenent el valor històric d'aquesta documentació, es va creure oportú transferir-la al servei d'arxiu municipal i encarregar-ne una còpia digitalitzada per tal que les oficines municipals responsables de la gestió del cementiri continuessin disposant de la informació recollida en aquests llibres. En aquest cas, doncs, s'han digitalitzat un total de 9 llibres (amb 3.200 cares documentals), i s'han creat dues edicions, d'una banda, una col·lecció en PDF monopàgina (un fitxer PDF per cada pàgina), i de l'altra, una segona col·lecció en PDF multipàgina a raó d'un fitxer per a cadascun dels llibres.

Revista "Lloret Gaceta" (1975-2001)

En els darrers anys s'ha incrementat de forma espectacular el nombre de consultes que fan els estudiants i els investigadors sobre la revista local "Lloret Gaceta", que s'edità entre el 1975 i el 2001. Sens dubte, "Lloret Gaceta" s'ha convertit en una revista de referència per a l'elaboració d'estudis que tracten la història recent de la nostra població; perquè durant més de vint-i-cinc anys va publicar articles, estudis, cartes i notes que informaven sobre qualsevol aspecte de la vida lloretenca: canvis polítics, evolució demogràfica, anàlisis econòmics, estudis històrics, moviments socials... Però, òbviament, les constants consultes que s'han realitzat sobre aquesta publicació han comportat el seu deteriorament i, malauradament, la desaparició puntual d'algun dels seus números. Davant d'aquesta situació, s'ha optat per encarregar la digitalització de la revista "Lloret Gaceta"; i d'aquesta manera, s'aconsegueix que l'investigador tingui més precisió en la recerca d'informació i, tanmateix, es garanteix una major protecció i preservació dels originals de la revista.

Readaptar la descripció de diferents fons a les normes ISAD (G): les col·leccions de cartells

Bona part dels instruments de descripció documental elaborats per aquest servei d'arxiu s'havien realitzat abans de ser aprovada la norma internacional de descripció arxivística ISAD (G) i la seva adaptació catalana NODAC. És per això que, des de fa dos anys, es procura repassar

i refer determinats inventaris per tal d'adaptar-los a les normes estàndards de descripció documental. Enguany, s'ha pogut refer el fitxer de descripció de les col·leccions de cartells i fulletons.

Anàlisi i descripció de la documentació administrativa generada per l'antiga secció d'activitats. 1960-1980

A l'arxiu municipal es conserven uns 14.000 expedients que foren generats, entre 1960 i 1980, per l'antiga secció d'activitats. Tota aquesta documentació fa referència a l'obertura, tancament i traspassos d'establiments comercials i, per tant, els serveis tècnics i/o els ciutadans ens sol·liciten la localització d'aquests expedients per tal de resoldre qüestions administratives o personals. Fins ara, però, no es disposava de cap instrument de descripció que ens permetés una localització ràpida i eficaç d'aquesta documentació i, per tant, durant aquest any s'ha iniciat l'elaboració d'un inventari, a nivell d'unitat documental composta, que ens ha de permetre donar resposta a totes aquestes demandes. Actualment, ja s'ha tractat el 50% d'aquesta documentació i, molt probablement, la descripció global podrà estar acabada en el decurs del 2008.

Inventari de diverses sèries documentals ubicades a l'arxiu administratiu

A l'arxiu administratiu (situat als baixos de les oficines municipals d'urbanisme i medi ambient) s'està duent a terme una intervenció arxivística que pretén organitzar i controlar el gran volum documental que, en els darrers anys, havien generat els serveis d'urbanisme i medi ambient. A partir del tractament adequat de tota aquesta documentació es

pretén oferir un servei de consulta àgil, transparent i eficaç als ciutadans, als representants polítics, als tècnics i als propis administratius.

A mitjans de l'any passat s'elaboraren uns instruments de descripció que ens van permetre controlar més de 5000 expedients d'obres (majors i menors) i més de 3000 expedients d'activitats (bars, restaurants, discoteques...). I enguany, s'ha tractat, organitzat i inventariat diverses tipologies documentals: planejament (més de 1000 expedients), obres municipals (uns 500 expedients), disciplina urbanística (més de 3000 expedients)... Tot plegat, doncs, ens ha permès controlar un volum de 200 metres lineals de documentació, que inclou més de 10.000 expedients administratius.

Activitats de difusió

Butlletí "Sesmond" i col·lecció "Es Frares"

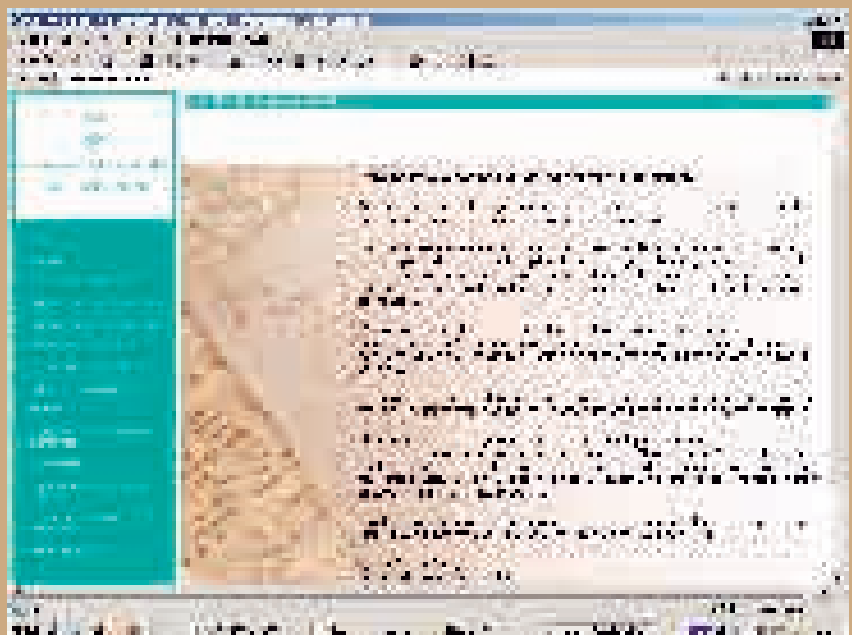
Des del servei d'arxiu s'impulsa l'edició de dues publicacions. D'una banda, el butlletí "Sesmond" ens permet donar a conèixer les activitats i els ingressos documentals que es realitzen a l'arxiu municipal i, tanmateix, ens facilita la difusió d'estudis i investigacions històriques de caràcter local. De l'altra, a través de la col·lecció "Es Frares" es publiquen estudis de recerca vinculats amb el nostre municipi, que poden tractar sobre qüestions i àmbits ben diversos (medi ambient, evolució social, investigació històrica, anàlisi de dades econòmiques...). Així, si pel 2006 es va editar el segon volum de la reedició en facsimil de l'antiga revista local "Aires lloretencs" que es publicà entre els anys 1933 i 1936; enguany es presenta un estudi centrat en els treballs de recuperació i millora de Can Saragossa (les excavacions arqueològiques, els estudis artístics, la restauració, la història del mas...).

Elaborar la pàgina Web de l'arxiu

Dins la pàgina web de l'Ajuntament de Lloret de Mar, s'ha dissenyat una secció específica dedicada a difondre els serveis i les informacions que s'ofereixen des de l'arxiu municipal. Així, els ciutadans poden consultar els horaris d'obertura, la ubicació, les funcions i competències de l'arxiu, els serveis que s'ofereixen, el quadre de fons, la descripció de les principals capçaleres de revistes i diaris locals, la descripció de determinats tràmits administratius vinculats a l'arxiu, també poden consultar els butlletins "Sesmond" on-line, baixar-se el reglament del servei d'arxiu i les bases del premi "Sesmond"... Més endavant, però, també és previst que els ciutadans puguin consultar els inventaris on-line, i que puguin baixar-se documents i imatges digitalitzades.

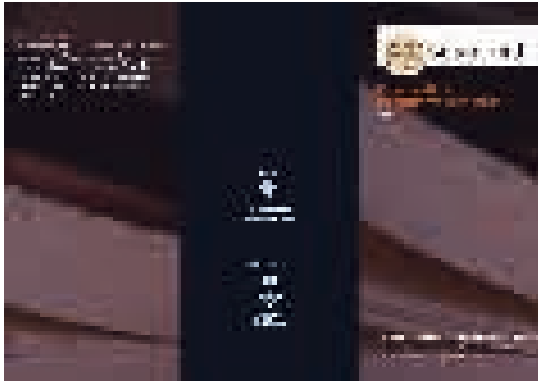
De moment, les vostres consultes i suggeriments les podeu fer a:

www.lloret.cat/arxiu

Premi "Sesmond" a treballs de recerca

Durant la vetllada de la nit literària dels premis Vila de Lloret, es va fer pública la primera convocatòria del premi "Sesmond" per als treballs de recerca d'estudiants d'ensenyament secundari. Aquesta és una nova proposta que ens ha de permetre potenciar la recerca local entre els estudiants del nostre municipi.

Propostes didàctiques i educatives

Els dies 27 i 28 de març varen visitar les instal·lacions del Servei d'Arxiu Municipal els alumnes de 1er. d'ESO de l'Institut Coll i Rodés; i més tard, el 16 de juliol, també ens visitaren els nois i noies del Casal d'Estiu. Durant aquestes visites es mostren les diferents dependències d'aquest servei, se'ls explica les tasques que es porten a terme, se'ls passa una projecció d'imatges, se'ls mostra diferents suports documentals i se'ls prepara alguns exercicis breus per tal d'iniciar-los en la investigació i l'anàlisi dels documents històrics.

Visita dels alumnes de l'Institut Coll i Rodés al Servei d'Arxiu.
Procedència: SdAMLLM. Autor: S. Moret.

Presentació de *L'Abans*

El dia 18 de desembre, a la sala d'actes de l'Ajuntament, es va fer l'acte de presentació del llibre *L'Abans. Recull gràfic de Lloret de Mar 1885-1965*. Els treballs preliminars d'aquesta publicació s'iniciaren l'any 2005 (vegeu butlletí Sesmond núm. 5) i des de llavors, l'autor d'aquest llibre, en Jordi Draper, ha fet una tasca excel·lent: ha visitat un munt de famílies per tal de recollir una bona quantitat de fotografies, ha parlat amb moltíssimes persones per tal d'informar-se sobre tradicions, costums, llegendes, dites... i ha consultat una gran quantitat de documents del nostre arxiu municipal per tal de contrastar i ampliar la informació que li havia estat facilitada. Lògicament, però, en Jordi ha comptat amb un bon consell assessor que l'ha orientat en tot moment i també ha comptat amb el suport i la col·laboració d'aquest servei d'arxiu municipal.

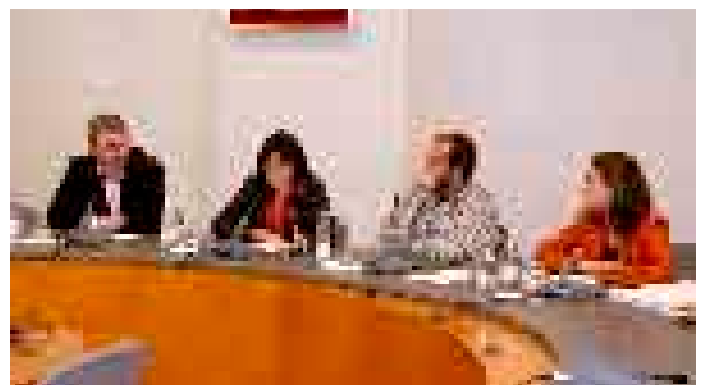
Gestió de documents

Anàlisi documental per a la implantació d'un sistema de gestió de documents

El procés d'implantació d'un sistema de gestió documental no és, ni de bon tros, un projecte que pugui plantejar-se en un període de temps acotat; sinó que, contràriament, és un procés intemporal, que un cop iniciat ens planteja noves qüestions i nous reptes sobre els mateixos sistemes de gestió documental. És, sens dubte, una revisió continuada del sistema d'organització documental, del procediment administratiu i dels sistemes informàtics que en donen suport. Evidentment, un cop iniciat aquest procés, no hi ha marxa enrere; perquè no només canvia la forma de tractar i organitzar la documentació, sinó que també es modifica la forma de treballar amb els documents i amb els expedients administratius.

Per tant, davant de la necessitat de fer una administració pròxima, moderna, transparent i dinàmica, la Gestió Documental posa les bases per a la gestió del futur de les administracions públiques. S'enllaça plenament amb els reptes actuals que es plantegen a la majoria d'administracions i tracten sobre la gestió electrònica d'expedients, la protecció de dades personals i la necessitat de destruir per a poder conservar la documentació. La Gestió Documental és, doncs, una eina intemporal que deixarà una forta petja, i ajudarà com ho està fent ja, a sortir de la finestreta del segle XIX per entrar a la finestra única de la tramitació electrònica. Així, doncs, totes les administracions públiques, tard o d'hora, hauran d'estudiar, estructurar i analitzar els seus tràmits i processos documentals perquè les noves lleis ens hi obliguen (Llei 11/2007, de 22 de juny, "de acceso electrónico de los ciudadanos a los Servicios Públicos"), i perquè els ciutadans ens ho reclamen.

Enguany, doncs, arran del plantejament d'un nou sistema de treball dins l'administració local, varem concentrar els esforços en l'anàlisi dels tràmits documentals administratius que fan referència als serveis generals i als serveis d'urbanisme (continuant amb el projecte que s'havia iniciat a l'any anterior). Així, entre els avenços que s'han aconseguit, cal assenyalar la formació d'una comissió per a la implantació de la gestió de documents (formada per tècnics de serveis jurídics, recursos humans, informàtica, OIAC i, evidentment, de l'arxiu municipal), la consolidació d'un grup de treball entre les seccions d'informàtica i

Acte de presentació del llibre *L'Abans. Història gràfica de Lloret de Mar*.
Autora: M. A. Comas

Fases de muntatge de les prestatgeries compactes al nou dipòsit de l'arxiu municipal. Procedència: SdAMLLM. Autor: JDM.

d'arxiu, l'elaboració d'un protocol d'actuació per a l'estudi documental, i l'anàlisi detallada de més de cinquanta sèries documentals (de les quals se n'ha extret la fitxa descriptiva, el flux, els models documentals, la legislació que els regula...). Tot plegat facilita que els tràmits administratius puguin ser parametrizats a través del programa informàtic Genesys i que, tanmateix, tota la informació recollida pugui penjar-se a la pàgina web de l'Ajuntament mitjançant la utilització d'un gestor de continguts.

Elaboració d'un procediment i una normativa específica on es reguli l'accés a la documentació

El dret d'accés a la documentació generada o custodiada per les administracions públiques s'ha consolidat com un principi democràtic dels ciutadans del nostre país, reconegut i protegit per la constitució i per diferents lleis d'àmbit estatal i autonòmic. Tanmateix, però, aquesta declaració de principis i aquest reconeixement genèric es matisa, posteriorment, a diferents articles de la pròpia constitució i de les mateixes lleis. En definitiva, doncs, la legislació vigent ens marca unes línies i uns paràmetres que han de permetre a les administracions públiques fer compatibles el dret a la informació dels ciutadans i, igualment, el dret a la intimitat de les persones.

Dins d'aquest marc d'actuació, els serveis d'arxiu hem de poder respondre a la creixent demanda d'informació, tant de caràcter administratiu com de caràcter cultural, que ens plantegen els ciutadans. En el nostre cas, tal i com assenyalen les estadístiques de consultes i d'usuaris, cada vegada hi ha més persones que s'acosten a les nostres dependències per tal de localitzar les dades necessàries que li permeten donar respostes a les seves inquietuds. Les sol·licituds de documentació són ben variades: reformes d'habitatges, plets de límits veïnals, dades sobre l'antiguitat d'una empresa, recerca d'antecedents familiars, recerques històriques, recerca de dades per a donar recolzament a les tasques de tècnics i administratius... Tot plegat fa que sigui necessari aprovar un seguit de normes que, essent complementàries al reglament (que té un caràcter més genèric), puguin donar uns paràmetres d'actuació clars i objectius per a tots els usuaris del Servei d'Arxiu.

Amb aquesta normativa, doncs, es facilitarà l'accés a la documentació, s'establiran criteris de transparència i eficàcia administrativa, es protegirà la intimitat de les persones i es garantirà la conservació dels documents que formen part del patrimoni històric del municipi.

Nous recursos

Noves instal·lacions i nous equipaments

L'any 2006 es va crear l'arxiu administratiu (situat a l'avinguda de les Alegries, 8-10) i es van iniciar les reformes necessàries per tal d'habilitar un tercer dipòsit a l'edifici de l'arxiu central (al c. Josep Lluhí, 24). Per tant, durant l'any 2007 calia adaptar aquests nous espais i dotar-los de les mesures necessàries que ens permetin conservar la documentació en les millors condicions possibles. Així, s'han realitzat les següents accions:

- S'ha procedit a pintar i habilitar adequadament el dipòsit de l'arxiu central.
- S'han instal·lat mesures de seguretat contra incendis: detectors i extintors.
- S'han instal·lat dispositius d'alarma contra robatoris.
- S'han instal·lat aparells per a la deshumidificació dels dipòsits per tal que, d'acord amb els estudis tècnics i científics, s'assoleixi el nivell d'humitat més òptim per a la bona conservació dels documents, que es troba entre el 50 i el 60% d'H.R.
- S'han instal·lat prestatgeries tipus "compactus" per tal d'assegurar una millor conservació i organització dels documents.
- S'ha enllestit l'escala interna que comunica les oficines d'urbanisme i medi ambient amb el dipòsit de l'arxiu administratiu.
- S'ha adquirit material auxiliar que facilita les feines al personal de l'arxiu: escales, carros transportadors...

Adquisició d'una nova versió del programa informàtic FileMaker

L'any 1994 aquest servei d'arxiu va comprar el programa informàtic FileMaker (versió 2.1). A partir d'aquest programari, el personal de l'arxiu va desenvolupar i elaborar l'aplicació informàtica GIDAM que, actualment, permet gestionar més de 100.000 registres i facilita la localització de la documentació conservada als dipòsits del nostre arxiu. Alguns anys més tard es va adquirir la versió 4.0 d'aquest mateix programa informàtic i, conseqüentment, es va haver d'adaptar l'aplicació informàtica GIDAM a la nova versió del programa. Enguany, atès que el programa FileMaker ja disposa de la versió 8.5, s'ha considerat convenient comprar aquesta darrera versió per tal que la nostra aplicació informàtica no quedés desfasada. En aquesta ocasió, però, la compra ha inclòs 10 llicències i un "server", que ens permetrà millorar la gestió i l'ús dels diferents fitxers que conformen la nostra aplicació informàtica. Evidentment, l'actualització, l'adaptació i la millora dels diferents fitxers de l'aplicació a la nova versió de FileMaker 8.5 serà un dels objectius que ens proposem aconseguir al llarg del 2008. ■

LAURETUM i/o LORETUM, terreny plantat de llorens

Fa uns dies estava comentant amb unes persones les obres de restauració de la portalada gòtica del nostre temple parroquial. Se'ns atansà una senyora anglesa per preguntar-nos amb quin nom era conegut el temple. Immediatament un dels reunits respongué que la nostra església està dedicada a la Mare de Déu de Loreto (per contra, des que es posseeix documentació escrita, el patró de Lloret i de la seva parròquia sempre ha estat sant Romà) i, tot seguit, va intentar explicar l'origen del nom de Lloret amb una hipotètica relació amb el nom de la Verge de Loreto.

Instintivament, sense adonar-me que podia molestar el meu company de tertúlia, vaig intervenir-hi. Si el vaig desautoritzar, li presento les meves excuses. Amb el que recordo del meu anglès vaig assabentar la nostra anglesa d'on provenia el nom de Loreto; és a dir, de la llegenda de translació de la casa on se suposava que havia viscut la Verge, des de Natzaret a la població de Loreto a Itàlia.

Aquest fet m'ha portat a intentar posar negre sobre blanc el que sabem, tant del fet de l'esmentat trasllat com de l'origen del nom de Lloret.

Comencem per recordar unes quantes dades històriques suportades totes per documentació existent en diversos arxius del nostre país:

20 de novembre de 966. Donació de la vall de Tossa al monestir de Ripoll. (...) *maridie in mare magnum, de occiduo in termino de Loredo siue in riuo de Canelles* (...)¹.

14 d'octubre 1001. Donació del terme de Lloret al vescomte Seniofred de Girona. (...) *in loco que vocant Lauredo* ².

8 de gener 1079. Consagració de l'església de Sant Romà de Lloret. (...) *in loco qui dicitur Loredo* (...) i tot seguit (...) *et in ipsa Loreda* (...)³.

22 de gener de 1079. Consagració de la capella del castell de Sant Joan. (...) *in castro qui dicitur Laureto* (...)⁴.

6 d'octubre 1103. Testament escrit de Sicardis, senyora del castell de Lloret. (...) *apud Castri de Lauredo eligo tutores* (...)⁵.

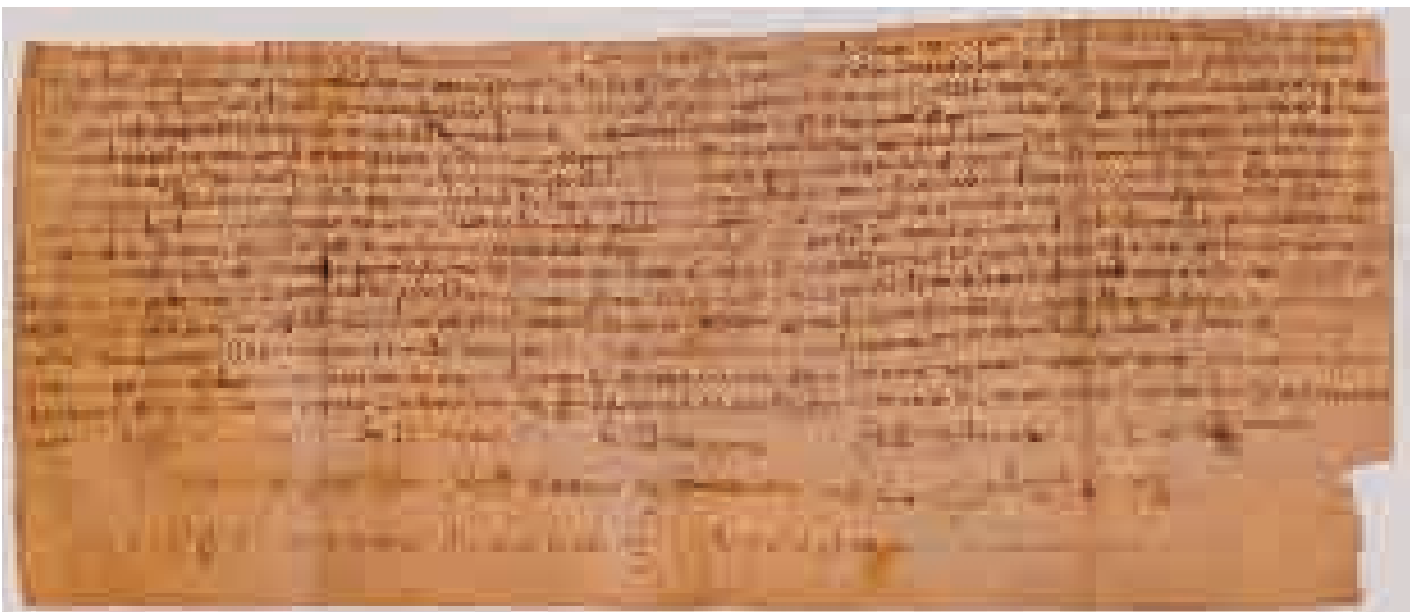
11 de juny 1378. Procés i sentència promoguda per la pabordia contra els homes de Lloret. (...) *aquesta pabordia del castell de Loret* (...) i més endavant es llegeix (...) *mensis novembria (a) Loreto* (...)⁶.

24 de maig 1388. Venda feta per Gastó de Montcada de la jurisdicció de Lloret a la pabordia del mes de novembre (...) *in termino castri de Loreto* (...) i més endavant, en català, (...) *vila e terma de Loret pel preu de dotze milia solidorum* (...)⁷.

24 de novembre 1391. Assemblea de Lloret. En dos llocs consecutius es llegeix (...) *Jacobi Cornilini, rectoris ecclesie Santi Romani de Loreto* (...)⁸.

27 de juliol 1446. Salvaguarda de la Reina Cristina. (...) *Castri et loci de Loreto* (...)⁹.

21 de desembre 1509. Contracte per a la construcció de la nova església de Sant Romà. (...) *Petrum Felip presbiterum deservientem rectoriam ecclesie Santi Romani de Loreto* (...) i més endavant, en català, *per rahó de dite pabordia del mes de nohembra, vulgarment dita de Loret en la Sglésia de Gerona* (...) i també (...) *faran e construhiran en la dita vila de LLORET en lo loch anomenat la Carbonera* (...)¹⁰.

Pergamí on es fa donació del terme de Lloret al vescomte Seniofred de Girona. Procedència: SdAMLLM. Autor: Ll. Riera.

Relleu que existí en el timpà de la porta de l'església parroquial. Procedència: Fons Vilà. Autor: desconegut.

A mena de corol·lari d'aquest aplec es transcriu literalment el que diu el diccionari Alcover Moll: Lloret. Etim. del llatí *Lauretum* "lloredar"¹¹.

Fins aquí l'evolució del nom de Lloret, des d'aquell llunyà any 966 fins avui, que ens mostra que el nom de la nostra població no va tenir pas cap influència exterior, tret de la simple metamorfosi que al llarg dels anys ha fet, talment com els d'altres noms de moltes poblacions.

Quin va ser el motiu que la nostra població prengué, ara fa més de mil anys, el nom de Loredo o Lauredo? És possible que prengué el nom pel fet d'estar ubicat en una zona poblada d'un bon nombre de llores? Quina va ser l'arrel llatina del nom de Lloret?

La traducció llatina de "lloret" és "*laurus*". El mot llatí *lauretum* o *loretum* designa un lloc plantat de llores i fixem-nos com en la majoria dels textos en llatí s'han pres els noms de Lauredo, Loredo o Loreto –uns clarament derivats de *lauretum* (Lauredo) i altres de *loretum*, com Loredo i Loreto, ja catalanitzats en les dates del document.

Seguim ara una mica els antecedents de la ciutat italiana de Loreto. La llegenda més estesa sobre el trasllat de la casa de Loreto és la que narra que la Santa Casa de Natzeret, on la Verge va viure l'anunciació de l'Àngel, la nit del 10 de desembre de 1294, va ser transportada pels àngels en un vol, procedent de Natzeret.

Segons alguns relators la casa va ser dipositada primerament a la població de Tersatto, a la Dalmàcia, on va romandre uns tres anys abans de ser portada a Loreto. Aquests relators

donen com a data del primer trasllat l'any 1291. Després de travessar l'Adriàtic, des del lloc de la seva primera parada, Tersatto, va ser dipositada finalment sobre un turó prop d'un bosc de llores del qual es derivaria més tard el nom de Laureto i després Loreto.

A l'interior de la Santa Casa es venerava una icona de la Verge pintada sobre fusta que, pel seu color fosc, va ser l'origen de la tradició de culte a la Verge negra.

Ja podem fer una composició del lloc. L'origen del nom de Lloret existeix almenys des de 328 anys abans de la data del suposat trasllat de la Casa de Loreto des de Natzeret a Itàlia. Per tant, cap relació entre el nom del nostre poble i el nom de la Verge coneguda com la Verge de Loreto.

Si a Itàlia el lloc on es diposita la Santa Casa pren el nom dels llores que l'envolten, podem afirmar que Lloret s'havia avançat més de tres-cents anys a arribar al mateix resultat si és que al terme de la nostra població també creixien els llores. És a dir, Lloret i Loreto provenen dels mots llatins *Lauretum* o *Loretum*, sense cap relació entre una i altra població tret d'estar envoltades dels arbusts esmentats.

La festivitat del trasllat de la casa de Loreto no es va començar a celebrar a la província d'Ancona, a la qual pertany Loreto, amb missa i ofici propi fins al 1669. El papa Benet VIII va propagar la celebració, primerament en tot el territori de l'estat eclesiàstic, pels volts de l'any 1719, després a tots els pobles compresos a la república de Venècia, i finalment a tots els dominis del rei catòlic d'Espanya¹².

La màxima expansió de la devoció a la Santa Casa de Loreto es produeix entre els segles XVII i XVIII. Al Principat es destaquen capelles i santuaris de Sant Andreu de Lllavaneres, Vilafranca del Penedès, Artès, Moià, Llardecans, Lloberola, Bragim, Tarragona i Renau, Brió, Sant Miquel de Campmajor, el santuari d'Ulldemolins, Lloret de Vistalegre a Mallorca, i al País Valencià: Sagunt, l'Olleria, Biar, Bagis i Santa Pola¹³.

El nom de Loreto s'expandeix a altres països –bé en capelles i santuaris, bé en col·legis i hospitals– com Austràlia, la Baixa Califòrnia, el Brasil, Txèquia, Costa Rica, Perú.

A Catalunya podem suposar que aquesta devoció arriba per mar, com degué ocórrer amb les de Santa Cristina i Sant Elm. A Lloret durant el segle XVIII ja es troben embarcacions de tràfic amb el nom de Loreto, per expandir-se obertament al segle següent quan el nombre de naus amb el nom de Loreto, entre els anys 1812 i 1814, sobrepassa amb escreix les que porten el nom de Santa Cristina, segurament per la novetat de la nova devoció¹⁴. Anys més tard, naus d'altura també portaren arreu del món el nom de Loreto: la pollacra *Loreto*, més tard *Pezinka*, i la pollacra *Palkoa*, després *Loreto*.¹⁵

Igualment aquesta nova devoció degué arribar a la seva màxima expansió a mitjans del segle XIX, quan se celebrava anualment al nostre temple un novenari de Nostra Senyora de Loreto, on consta com a copatrona de Lloret¹⁶. Tal vegada, de la mateixa època pot ser la imatge de la Verge i la Santa Casa que existia en el nostre temple parroquial, la qual es trobava situada als peus de la columna existent entre les actuals capelles del Carme i de la Immaculada.

Tret d'aquesta referència convé deixar clar que ni en el retaule de l'altar major de l'església primitiva, ni en el que el va substituir durant la reforma de començament de segle XX no hi va haver mai cap imatge de la Verge de Loreto o del trasllat de la Santa Casa. Tant en un cas com en l'altre els respectius retaules eren presidits per la imatge de la Mare de Déu de l'Antiga, denominació que es donava a la Verge segons una antiga tradició abans de la declaració del dogma de l'Assumpció per Pius XII, l'any 1950.

A més d'aquesta imatge, en el retaule primitiu hi havia, de cara a l'altar, a l'alçada de la Verge, Santa Cristina a l'esquerra i Sant Roc a la dreta; en un segon nivell hi havia tres imatges: a l'esquerra Sant Sebastià, al centre Sant Romà i a la dreta Sant Cristòfol.

En el retaule de la restauració només hi havia tres imatges: al centre la Mare de Déu de l'Antiga i, en un nivell lleugerament inferior, a l'esquerra Santa Cristina i a la dreta Sant Romà.

Acabada la Guerra Civil, una devota de la Verge de Loreto va regalar la imatge, obra de l'escultor Enric Monjo, que actualment presideix l'altar major, imatge als peus de la qual l'escultor, segurament per satisfer els desigs de la devota donant, esculpí una caseta representant la denominada Santa Casa de Loreto.

La reforma esmentada porta a prescindir de part de l'excessiva imatgeria que devia tenir el nostre temple, segons una distribució interior de l'any 1885¹⁷. Però el record a la

Casa de Loreto es manté en una mena de capella que es construeix a la crugia de l'església, on apareixia la imatge de la Verge amb la Santa Casa als peus i també en un relleu en el timpà de la porta principal que mostrava únicament la Casa de Loreto, del qual no es coneix l'antiguitat si bé tot fa suposar que és posterior a l'església primitiva i també podia haver estat obra de la restauració del segle XX. Capella i relleu van desaparèixer arran dels fets del 1936.

Fins aquí el que hem pogut extreure de la documentació que indica que el nom de Lloret pot molt ben tenir el seu origen en els mots llatins *Lauretum* o *Loretum*; semblantment com la població italiana Loreto, establerta en terres de lloredars, pren també el nom, més de tres-cents anys més tard que Lloret, de les mateixes arrels llatines que Lloret.

A partir d'aquí oblidem qualsevulla relació del nom de la nostra població amb la llegenda del trasllat de la Santa Casa de Natzaret a la població de Loreto. Deixem, però, obert el tema a investigadors i historiadors que ens puguin aportar més llum que la que ha guiat l'autor d'aquestes notes. ■

Agustí M. Vilà Galí
Setembre 2007

NOTES

1. Biblioteca de Catalunya. Secció manuscrits. Arxiu núm. 572. Arxiu antiga casa Falguerra
2. Servei d'Arxiu Municipal de Lloret. Pergamí núm. 0
3. Arxiu Capitular de Girona. Pergamí núm. 502
4. *Ibidem*. Pergamí núm. 86
5. *Ibidem*. Pergamí núm. 136
6. Servei d'Arxiu Municipal de Lloret de Mar. Pergamí núm. 17
7. *Ibidem*. Pergamí núm. 1
8. *Ibidem*. Pergamí núm. 18
9. Servei d'Arxiu Municipal de Lloret de Mar. Pergamí núm. 4
10. *Ibidem*. Pergamí núm. 3
11. ALCOVER, A. M. – MOLL, F. de B. vol. VII, pàg. 57
12. La Leyenda de Oro, Sociedad la Maravilla, Barcelona. 1866, vol. III, pàg. 589
13. Gran Enciclopèdia Catalana, Barcelona 1976, vol. IX, pàg. 362
14. VILÀ GALÍ, Agustí M. "La devoció a la mare de Déu de Loreto", *Lloret Gaceta*, núm. 651
15. *Ibidem*, La marina mercant de Lloret de Mar. Col·lecció "Es Frares". Ajuntament de Lloret de Mar, 1992. P. 303, 304 i 359 i 360.
16. Novenario de Nuestra Señora de Loreto compatrona de la villa de Lloret de Mar, Imprenta herederos de viuda Pla. Barcelona, 1868.
17. *Ibidem*, El canonge Vilà i el seu temps. Publicació núm. 9 del Club Marina Casinet. Lloret de Mar, 1994. P. 68

El fons patrimonial Joan Gruart de Lloret de Mar

Pergamins del fons patrimonial Joan Gruart en el moment d'arribar a l'arxiu municipal.
Procedència: SdAMLLM. Autor: JDM.

L'arxiu patrimonial del Sr. Joan Gruart de Lloret de Mar, tècnicament fons patrimonial *Gibernau-Raurell* de Lloret, està integrat per la documentació generada i reunida com a resultat de l'administració del patrimoni rústic de les famílies Gibernau i Raurell d'aquesta localitat. El patrimoni se centrava en el mas antigament anomenat Sureda, que es troba situat prop de l'església vella de Lloret (l'actual ermita de les Alegries). L'heretat va conservar aquesta denominació fins entrat el segle XVIII i malgrat haver estat adquirida per la família Gibernau a la primera meitat del XVI; la substitució d'aquest nom pel de Raurell va esdevenir-se arran del matrimoni de la darrera pubilla Gibernau amb un membre d'aquesta família. Aquest enllaç no va comportar la incorporació de nous béns immobles al conjunt aportat pel llinatge Gibernau i tampoc no es constata la unió de patrimonis d'altres procedències.

La família Gibernau es troba documentada a Lloret des de finals del segle XIV. Els documents conservats al seu arxiu patrimonial permeten resseguir la genealogia del llinatge amb força precisió des de mitjan segle XV fins a les primeres dècades del XX. El membre més antic conegut de la nissaga és Guillem Arnau, que va ser capturat pels sarraïns i rescatat del captiveri abans de 1395. Els primers Gibernau dels quals han pervingut notícies directes eren mestres d'aixa al port d'aquesta població i, posteriorment, pescadors i s'identifiquen amb els cognoms Arnau i Gemarnau, que en algunes ocasions coexisteixen a la mateixa escriptura; la forma Gibernau del cognom s'imposa a partir de mitjan segle XVI.

Es conserva una carta precària atorgada l'any 1525 pel paborde de Novembre de la seu de Girona en què Caterina Arnau, vídua de l'hereu Pere Arnau primer, i Iolant Arnau, la seva néta, filla de l'hereu Pere Arnau segon, apareixen

com a senyores d'una heretat de valor remarcable que incloïa dues cases situades a la vila de Lloret i onze peces de terra disperses pel seu terme. Uns anys més tard, el 1537, el pescador Jordi Arnau, germà de Pere Arnau segon, va adquirir a carta de gràcia el mas Sureda, que anteriorment havia pertangut a Jaumeta Font i al seu fill Antic i a Jeroni Samasada, àlies Saragossa. L'heretat Sureda i les antigues possessions de Caterina Arnau i Iolant Arnau van ser ratificades el 1576 per la prepositura de Novembre a Pere Arnau quart, nét de Jordi Arnau, que arran de la propietat del mas era home propi, soliu i afocat de la pabordia i estava sotmès al pagament anual del cens de 3 sous que havia disposat la sentència arbitral de Guadalupe. No es tenen notícies d'ampliacions significatives del patrimoni amb posterioritat a aquestes dates, a excepció de la incorporació d'una gran pertinença del mas Coll, que va ser adquirida l'any 1679 per Salvador Gibernau.

La documentació d'aquest fons patrimonial, que ha estat cedida temporalment pel seu titular a l'Arxiu Municipal de Lloret de Mar per al seu tractament arxivístic, està constituïda essencialment per actes notariais, que presenten una cronologia compresa entre els anys 1358 i 1921. El conjunt d'aquestes escriptures està format per 55 unitats en suport pergamí datades entre el primer d'aquests anys i 1629 i per 99 quaderns de paper de format quart i foli que abasten el període 1643-1921; algunes d'aquestes unitats estan força malmeses per la humitat i per altres agents. L'instrument més antic del conjunt conté una donació de llegítima signada pel lloretenc Marcó Andreu a favor del seu fill Andreu Marcó el 2 de març de 1358; el més modern és una escriptura de poder atorgada el 17 de març de 1921 a la ciutat cubana de Matanzas pel comerciant Salvador Raurell i Coll. Com és habitual a les expedicions notariais

Documentació en suport paper del fons Joan Guart abans de ser tractada i inventariada.
Procedència: SdAMLLM. Autor: JDM

catalanes, la llengua predominant d'aquests documents és el llatí fins a la segona meitat del segle XVIII i el català a partir d'aquest moment. Dues tercers parts dels pergamins del fons aporten dades de caràcter essencialment familiar i estan integrades principalment per heretaments, donacions i definicions de dot o llegítima, nupcials i àpoques i deutoris de dot i també, en menor proporció, per testaments. La tercera part restant es refereix més directament al patrimoni familiar i està constituïda essencialment per escriptures de venda i per algunes cartes precàries, les quals, a més de dades relatives a l'heretat Gibernau, contenen informacions sobre altres masos de la zona, sobre la distribució al terme de Lloret d'infraestructures agràries com els molins i sobre la toponímia històrica local, entre altres aspectes d'interès per al coneixement de la història de la població a les èpoques medieval i moderna; dins d'aquest segon grup de documents, la presència d'instruments relacionats amb el crèdit resulta episòdica, si bé cal remarcar l'existència d'una acta d'encarregament de censals signada l'any 1603 a Sant Pere Pescador en relació amb la compra d'alguns immobles d'aquesta localitat, la procedència de la qual es fa difícil de precisar. Pel seu valor no només per a l'estudi de les famílies Gibernau i Raurell, sinó també per a la recerca històrica local, el conjunt de les escriptures notariales que integren el fons està essent objecte d'una intervenció arxivística preferent que inclou la seva descripció a nivell d'unitat documental simple seguint les pautes de la Norma ISAD(G) i la realització d'un regest exhaustiu del seu contingut, del qual s'exclouen únicament les clàusules roboratives. A més d'aquestes escriptures públiques, el fons conté també alguns contractes privats, que apareixen recollits en tres quaderns de paper de format quart i foli de cronologia compresa entre 1775 i 1848.

Al costat d'aquesta documentació de caràcter contractual, forma part de l'arxiu Gibernau-Raurell un volum menor de documents expedits igualment en paper que es relacionen també directament amb l'administració del patrimoni i que s'han agrupat provisionalment en les sèries de

documentació de crèdit i endeutament, de documentació fiscal i de documentació judicial, la darrera molt escassament representada. La primera d'aquestes sèries està formada per dos llibrets de format vuitè que contenen els pagaments de pensions de censals realitzats pels hereus del mas Sureda entre 1749 i 1792, i per algunes notes soltes relatives a pagaments efectuats entre aquests i altres particulars. El grup de documents de naturalesa fiscal està constituït per un nombre encara per determinar de rebuts de contribucions, tant territorials com industrials i comercials, i d'imposicions municipals i provincials de la segona meitat del segle XIX i les primeres dècades del XX; també pertany a aquest grup un volum de petit format (vuitè) enquadernat amb pergami que conté anotacions relacionades amb el cobrament de l'impost del cadastre, la contribució territorial i algunes contribucions extraordinàries de guerra, entre altres imposicions, durant els anys 1815 a 1855, la presència del qual encara no ha quedat convenientment explicada.

La sèrie de correspondència, habitual als arxius patrimonials, queda representada al fons Gibernau-Raurell per 12 unitats o cartes, totes de caràcter familiar. La unitat més antiga data de 1879 i la resta de les tres primeres dècades del segle XX. Algunes de les cartes més modernes van ser remeses des de la ciutat de Matanzas per Salvador Raurell i Coll.

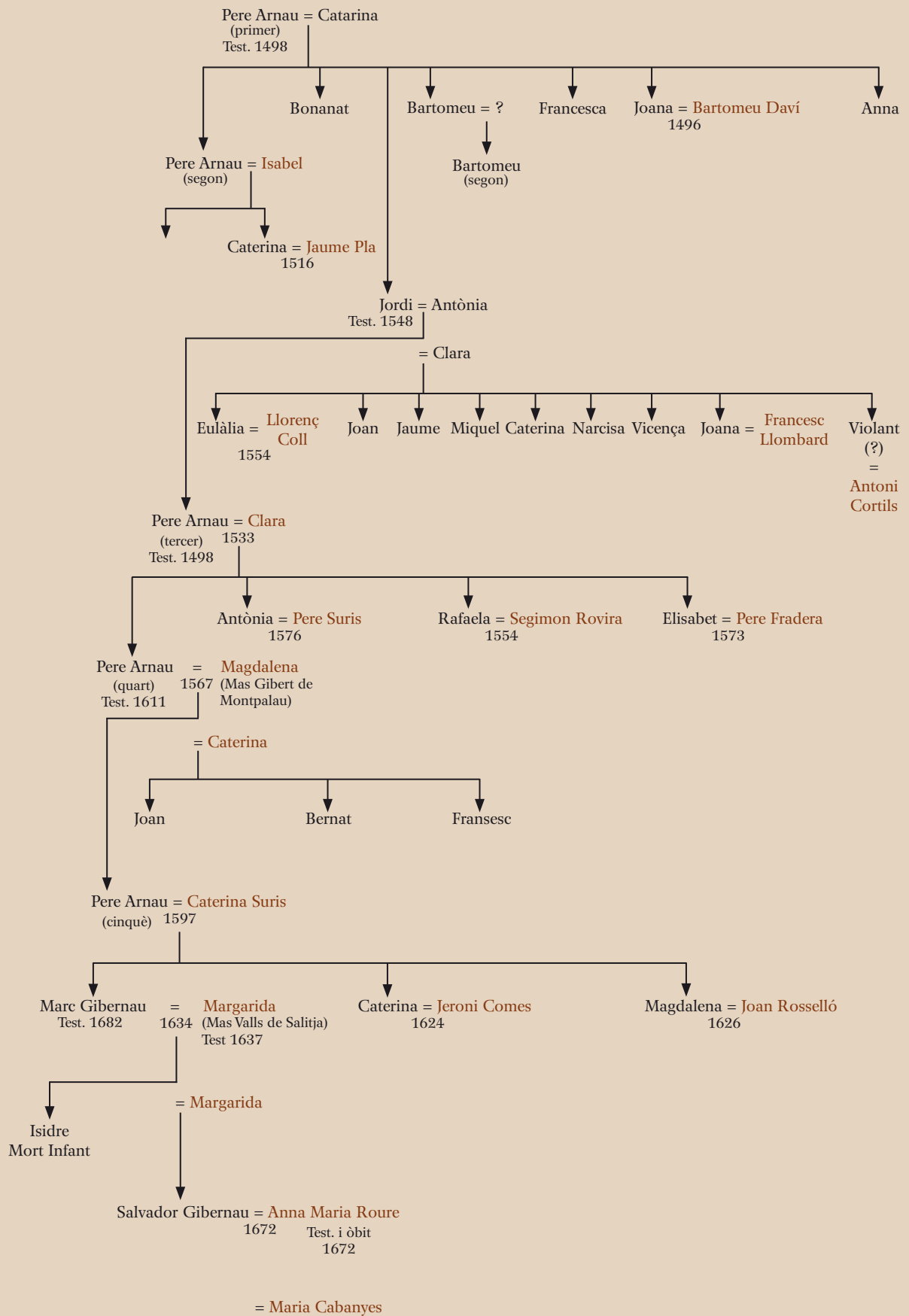
Finalment, queda pendent de classificació un conjunt molt reduït de documents de tipus personal (cèdules personals i electorals, lectures devotes, etc.), alguns dels quals tenen gran interès per tal com reflecteixen les inquietuds dels membres de la família i la mentalitat de l'època. La presència de materials de biblioteca a l'arxiu és totalment accidental.

La intervenció arxivística proposada per a l'arxiu patrimonial Gibernau-Raurell de Lloret de Mar consisteix en l'elaboració del catàleg del fons, que continuarà la descripció a nivell d'unitat documental simple dels seus instruments notariales i a nivell de sèrie de la resta de documentació, el seu quadre de classificació i l'arbre genealògic de la família. Els treballs es troben en fase avançada de realització: s'ha completat la descripció de la col·lecció de pergamins i de les escriptures notariales del segle XVII expedides en paper, s'està avançant en el regest detallat de les actes notariales dels segles XVIII a XX i queden pendents la classificació definitiva i la descripció dels documents de caràcter privat dels segles XIX i XX, que, com s'ha indicat abans, constitueixen una part força reduïda dels materials de l'arxiu. ■

Sílvia Mancebo i Garcia

Tècnica superior d'arxius especialista en Paleografia i Diplomàtica

Arbre genealògic família Gibernau

Fons patrimonial de Joan Gruart. Relació de pergamins

- **1358, març, 2. Lloret** (núm. 211)
Donació de dot signada per Marcó Andreu, de Lloret, a favor d'Andreu Marcó, el seu fill.
356 x 305 mm.
- **1395, gener, 24. Barcelona** (núm. 202)
Definició signada per Constança, muller i procuradora de Bernat de Coll, mercader de Barcelona, a favor de Francesc Eimeric, draper de la vila de Blanes, i d'Andreu Marcó i Simó Marcó, pescador i patró de barca, respectivament, de Lloret.
217 x 329 mm.
- **1458, juliol, 23. Pobla de Lloret** (núm. 229)
Donació de dot signada pel sastre Vicenç Maig i per Damiana, de la vila o pobla de Sant Romà de Lloret, a favor de la seva filla Caterina i nupcials atorgats per aquesta i per Pere Arnau, mestre d'aixa.
218 x 320 mm.
- **1496, octubre, 16. Parròquia de Sant Romà de Lloret** (núm. 214)
Donació de dot signada per Pere Gemarnau, mestre d'aixa de la parròquia de Lloret, i per Caterina a favor de la seva filla Joana i nupcials atorgats per aquesta i per Bartomeu Daví, de la mateixa parròquia, fill i hereu de Pere Daví i d'Antònia.
349 x 326 mm.
- **1498, abril, 9. Pobla de Lloret** (núm. 216)
Testament de Pere Arnau, mestre d'aixa del port de Lloret.
305 x 344 mm.
- **15[...], gener, 4. Lloret** (núm. 185)
Definició de llegítima signada per [...], muller de Francesc Cabanyes, a favor de la seva germana Narcisa.
224 x 207 mm.
- **1506, desembre, 20. Parròquia de Sant Romà de Lloret** (núm. 210)
Venda d'un tros de bosc de la parròquia de Lloret signada per Melcior Botet, pagès d'aquesta parròquia, a favor de Jordi Arnau, pescador de la pobla.
266 x 326 mm.
- **1516, novembre, 22. Parròquia de Lloret** (núm. 213)
Donació de dot signada per Caterina Arnau, vídua de Pere Arnau major, a favor de la seva néta Caterina, filla de Pere Arnau menor i d'Isabel, i nupcials atorgats per aquesta i per Jaume Pla, fill de Pere Pla, pagès, i de Joana, de Lloret.
409 x 307 mm.
- **1525, maig, 19. Lloret** (núm. 232)
Precari de diversos béns immobles de la vila i el terme de Lloret signat pel canonge Pere de Cartellà, paborde del Mes de Novembre de la seu de Girona i senyor d'aquest terme, a favor de Caterina Arnau i Iolant Arnau, la seva néta.
512 x 391 mm.
- **1529, abril, 6. Parròquia de Sant Romà de Lloret** (núm. 220)
Venda de dos trossos de bosc de la parròquia de Lloret signada per Segimon Flequer, pagès d'aquesta parròquia, a favor de Jordi Arnau, pescador de la mateixa parròquia.
321 x 280 mm.
- **1530, maig, 8. Parròquia de Sant Romà de Lloret** (núm. 204)
Venda a carta de gràcia del mas Sureda i altres béns immobles de la parròquia de Lloret signada per Jaumeta Font, senyora útil i propietària del mas, a favor de Jeroni Saragossa, àlies Samasada, pagès d'aquesta parròquia.
443 x 265 mm.
- **1533, octubre, 18. Sant Feliu de Guíxols** (núm. 203)
Heretament signat per Jordi Arnau, pescador de la vila de Lloret, a favor del seu fill Pere Arnau.
357 x 300 mm.
- **1533, novembre, 20. Vilanova de Palafoles [Malgrat de Mar]** (núm. 183)
Nupcials signats per Joana, filla de Jaume Prats, corder de la vila de Sant Feliu de Guíxols, i per Pere Domènec, mariner de Vilanova de Palafoles.
258 x 299 mm.
- **1533, novembre, 20. Vilanova de Palafoles [Malgrat de Mar]** (núm. 223)
Nupcials signats per Joana, filla de Jaume Prats, corder de la vila de Sant Feliu de Guíxols, i per Pere Domènec, mariner de Vilanova de Palafoles.
268 x 343 mm.
- **1533, novembre, 20. Vilanova de Palafoles [Malgrat de Mar]** (núm. 224)
Debitori de dot signat per Joana, vídua d'Antoni Maçanes, mariner de la vila de Sant Feliu de Guíxols, a favor de Pere Domènec, mariner de Vilanova de Palafoles, el seu actual marit.
255 x 293 mm.
- **1537, abril, 28. Parròquia de Sant Romà de Lloret** (núm. 209)
Venda a carta de gràcia del mas Sureda de la parròquia de Lloret signada per Joan Èstevé, batlle del seu castell, a favor de Jordi Arnau, pescador d'aquesta vila.
447 x 319 mm.
- **1539, març, 3. Vila de Sant Romà de [Lloret]** (núm. 208)
Venda d'un tros de terra de la parròquia de Lloret signada per Joan Bassó, bracer d'aquesta vila, a favor de Bartomeu Gibernau menor, mariner de la mateixa vila.
291 x 343 mm.
- **1542, febrer, 18. Parròquia de Sant Romà de Lloret** (núm. 218)
Definició de llegítima signada per Bartomeu Gibernau a favor del seu pare i el seu germà.
259 x 275 mm.
- **1[5...], agost, 9. Lloret** (núm. 188)
Lloació de la venda del mas Sureda signada per Antic Font, fill de Miquel Font, pagès difunt, i de Jaumeta, de la parròquia de Sant Romà de Lloret, a favor de Jordi Gibernau, pescador d'aquesta vila i parròquia.
192 x 347 mm.
- **1543, agost, 9. Lloret** (núm. 235)
Venda d'un tros de bosc de la parròquia de Lloret signada per Jaumeta Font, hereva del mas Sureda d'aquesta parròquia, i pel seu fill Antic Font a favor de Jordi Gibernau, pescador d'aquesta vila i parròquia.
413 x 440 mm.
- **154[4], novembre, 18. Lloret** (núm. 215)
Donació de dot signada per Jordi Gemarnau i pel seu fill Pere Gemarnau, pescadors de la vila de Lloret, a favor d'Eulàlia, la seva filla i germana, i nupcials atorgats per aquesta i per Llorenç Coll, pagès.
310 x 345 mm.
- **1544, novembre, 18. Lloret** (núm. 199)
Definició de llegítima signada per Eulàlia, filla del pescador Jordi Gemarnau, a favor del seu pare i del seu germà Pere Gemarnau, pescador de la vila i la parròquia de Lloret.
200 x 364 mm.
- **1548, setembre, 28. Lloret, domicili del testador** (núm. 201)
Testament de Jordi Gibernau, pescador de la vila de Sant Romà de Lloret.
210 x 363 mm.
- **1554, abril, 15. Vila de Sant Romà de Lloret** (núm. 198)
Donació de dot signada per Pere Gibernau, pescador de la vila de Sant Romà de Lloret, i per Clara, la seva muller, a favor de la seva filla Rafaela i nupcials atorgats per aquesta i per Segimon Rovira.
370 x 267 mm.
- **155[4], abril, 15. Vila de Sant Romà de Lloret** (núm. 222)
Definició de llegítima signada per Rafaela, filla del mariner Pere Gemarnau i de Clara, de la vila de Sant Romà de Lloret, a favor dels seus pares.
183 x 350 mm.
- **1567, maig, 11. Terme de Montpalau, mas Gibert** (núm. 200)
Heretament signat per Pere Gibernau, pescador de la vila i la parròquia de Lloret, a favor del seu fill homònim.
367 x 264 mm.
- **15[67], maig, 11. [Terme] de Montpalau, [mas Gibert]** (núm. 221)
Heretament signat per Pere Gibernau, pescador de la vila i la parròquia de Lloret, a favor del seu fill homònim.
321 x 232 mm.
- **1567, maig, 11. Terme de Montpalau, mas Gibert** (núm. 206)
Donació de dot signada per Pere Gibert, pagès senyor útil i propietari del mas Gibert del terme de Montpalau, a favor de la seva filla Magdalena i nupcials atorgats per aquesta i per Pere Gibernau, de Lloret.
253 x 464 mm.

- **1570, maig, 30. Lloret** (núm. 226)
Venda d'un tros de bosc de la parròquia de Lloret signada per Llorenç Coll, pagès senyor útil i propietari del mas Coll d'aquesta parròquia, a favor d'Esteve Botet, mercader de la vila de Lloret.
296 x 308 mm.
- **1573, abril, 22. Lloret** (núm. 182)
Donació de dot signada per Clara Gibernau, vídua de Pere Gibernau major, pescador de la vila de Lloret, i pel seu fill Pere Gibernau menor a favor d'Elisabet Gibernau, la seva filla i germana, i nupcials atorgats per aquesta i per Pere Fradera, mariner.
242 x 366 mm.
- **1573, abril, 22. Lloret** (núm. 195)
Època de dot signada per Miquel Fradera i pel seu fill Pere Fradera, mariners de la vila de Lloret, a favor de Clara Gibernau, vídua de Pere Gibernau major, pescador d'aquesta vila, i del seu fill Pere Gibernau menor.
108 x 218 mm.
- **1574, juny, 6. Lloret** (núm. 225)
Donació signada per Clara Gibernau, vídua de Pere Gibernau major, pescador de la vila de Lloret, a favor del seu fill Pere Gibernau menor, també pescador.
325 x 270 mm.
- **1574, juny, 6. Lloret** (núm. 227)
Donació signada per Clara Gibernau, vídua de Pere Gibernau major, pescador de la vila de Lloret, a favor del seu fill Pere Gibernau menor, també pescador.
317 x 265 mm.
- **1[5]7[5], maig, 15. Lloret** (núm. 187)
Definició de drets successoris signada per Violant Cortils, vídua d'Antoni Cortils, pagès de la parròquia de Palafofols, a favor del seu nebot Pere Gibernau, pescador de la vila de Lloret.
235 x 335 mm.
- **1576, febrer, 18. Lloret** (núm. 184)
Donació de dot signada per Clara Gibernau, vídua de Pere Gibernau major, pescador de la vila de Lloret, i pel seu fill Pere Gibernau menor, pescador i senyor útil i propietari del mas Sureda d'aquesta parròquia, a favor d'Antònia, la seva filla i germana, i nupcials atorgats per aquesta i per Pere Surís, també pescador.
236 x 359 mm.
- **1576, febrer, 18. Lloret** (núm. 191)
Època de dot signada per Bernat Surís, calafat de la vila de Lloret, i pel seu fill Pere Surís, pescador, a favor de Clara, vídua de Pere Gibernau major, pescador d'aquesta vila, i del seu fill Pere Gibernau menor.
122 x 180 mm.
- **1576, febrer, 18. Lloret** (núm. 194)
Definició de l'legítima signada per Antònia, filla de Pere Gibernau major, pescador de la vila de Lloret, i de Clara, a favor de la seva mare i del seu germà Pere Gibernau menor.
190 x 301 mm.
- **1576, març, 23. Lloret** (núm. 234)
Precari de diversos béns immobles de la vila i la parròquia de Lloret signat pel procurador del paborde del Mes de Novembre o de Lloret de la seu de Girona a favor de Pere Gibernau, pescador d'aquesta vila i senyor útil i propietari del mas Sureda de la seva parròquia.
479 x 400 mm.
- **1577, gener, 29. Lloret** (núm. 186)
Època de dot signada per Pere Fradera, mariner de la vila de Lloret, a favor del seu cunyat Pere Gibernau, pescador de la mateixa vila.
96 x 199 mm.
- **1580, de[sembre], 13. [Girona]** (núm. 196)
Lluïció de dos censals signada pel prevere Joan Feliu, rector i administrador dels aniversaris de l'església parroquial de Lloret, a favor de Pere Gibernau, pescador i senyor del mas Sureda d'aquesta parròquia.
171 x 259 mm.
- **1581, febrer, 21. Girona** (núm. 189)
Lluïció de dos censals signada pel canonge Pere Sanç, obtentor del benefici anomenat *de la Rectoria* de l'església de Lloret, a favor de Pere Gibernau, pescador i senyor del mas Sureda d'aquest castell.
203 x 202 mm.
- **1583, gener, 10. Sant Feliu de Guíxols** (núm. 207)
Definició de l'legítima signada per Joana Llombard, vídua de Francesc Llombard, corder de la vila de Sant Feliu de Guíxols, a favor del seu nebot Pere Gibernau, pescador de la vila de Lloret. Època signada per Joana Llombard, vídua de Francesc Llombard, corder de la vila de Sant Feliu de Guíxols, i pel seu fill Joan Llombard a favor de Pere Gibernau, pescador de la vila de Lloret.
317 x 353 mm.
- **1597, desembre, 14. Lloret** (núm. 181)
Heretament signat per Pere Gibernau, pescador de la vila de Lloret, a favor del seu fill homònim.
223 x 335 mm.
- **[1597, desembre, 14. Lloret.]** (núm. 193)
Heretament signat per Pere Gibernau, pescador de la vila de Lloret, a favor del seu fill homònim.
83 x 107 mm.
- **1603, gener, 2. Parròquia (?) de Sant Pere Pescador** (núm. 212)
Encarregament de tres censals signat pel pagès Lluc Teron a favor de Miquel Roig, pagès de Jafre, i del seu fill Martí Roig.
301 x 365 mm.
- **1612, juliol, 27** (núm. 228)
Publicació del testament de Pere Gibernau major, pescador de la vila de Lloret.
477 x 235 mm.
- **1624, abril, 14. Lloret** (núm. 197)
Donació de dot signada per Pere Gibernau, pescador de la vila de Lloret, a favor de la seva filla Caterina i nupcials atorgats per aquesta i per Jeroni Comes, també pescador.
213 x 332 mm.
- **1626, juny, 13. Lloret** (núm. 192)
Donació de dot signada per Pere Gibernau, pescador de la vila de Lloret, a favor de la seva filla Magdalena i nupcials atorgats per aquesta i per Joan Rosselló, mestre d'aixa de la mateixa vila.
328 x 281 mm.
- **1626, juny, 13. Lloret** (núm. 205)
Definició de l'legítima signada per Magdalena, filla de Pere Gibernau, pescador de la vila de Lloret, i de Caterina, a favor del seu pare.
240 x 283 mm.
- **1634, maig, 2. Girona** (núm. 219)
Heretament signat per Pere Gibernau, pagès de la vila de Lloret, a favor del seu fill Marc Gibernau.
361 x 262 mm.
- **1634, maig, 2. Girona** (núm. 230)
Heretament signat per Pere Gibernau, pagès de la vila de Lloret, a favor del seu fill Marc Gibernau.
Nupcials signats per Margarida, filla de Montserrat Valls, pagès senyor útil i propietari del mas Valls de Salitja, i de Jerònima, i per Marc Gibernau, fill de Pere Gibernau, pagès de Lloret, i de Caterina.
619 x 239 mm.
- **1634, maig, 2. Girona** (núm. 233)
Donació de dot signada per Montserrat Valls, pagès senyor útil i propietari del mas Valls de Salitja, a favor de la seva filla Margarida.
Nupcials signats per Margarida, filla de Montserrat Valls, pagès senyor útil i propietari del mas Valls de Salitja, i de Jerònima, i per Marc Gibernau, fill de Pere Gibernau, pagès de Lloret, i de Caterina.
607 x 213 mm.
- **1635, juliol, 10. Blanes** (núm. 231)
Creació d'un censal signada per Pere Gibernau, pescador de la vila de Lloret, i pel seu fill Marc Gibernau a favor de Francesc Teixidor, prevere i rector de l'església parroquial de Sant Feliu de Buixalleu.
860 x 210 mm.
- **1637, gener, 29. Lloret, domicili de la testadora, situat al carrer anomenat d'en Gibernau** (núm. 217)
Testament de Margarida Gibernau, muller de Marc Gibernau, pagès i pescador de la vila de Lloret.
311 x 297 mm.
- **1639, maig, 2. Blanes** (núm. 190)
Època de restitució de dot signada per Montserrat Valls, pagès de la parròquia de Salitja, a favor de Marc Gibernau, pagès de la parròquia de Lloret.
187 x 124 mm.

Dones de caràcter en el Lloret vuitcentista

Quan un es dedica a la recerca històrica, segueix una línia entorn al tema que desitja estudiar, mira tota mena de papers i passa la vista per sobre de molts més que no li fan cap efecte. De tant en tant, però, n'hi ha algun que, fora dels seus estudis, li crida l'atenció i, segons com, en guarda la informació per més endavant, com aquell qui reserva caramels en un calaix per al futur. Particularment a mi m'agrada guardar referències o còpies de documents que trobo graciosos. En recordo uns de l'Arxiu de la Corona d'Aragó sobre les últimes galeres de la Generalitat de Catalunya en el segle XVII que foren aprofitats pel Sr. Martí de Riquer en la història de la seva família. N'hi ha un altre de molt curiós, del mateix segle, en què l'oficial que controlava una de les portes de la muralla de Barcelona feia un retrat escrit de qui entrava a Barcelona, explicant, a més, on anava i perquè. Aquest el vaig passar al monjo Agustí Altisent de Poblet que llavors –va dir-me– estava interessat a fer un escrit sobre barbes i bigotis dels quals en les descripcions en sortien molts. Pels calaixos tinc algun naufragi, la concessió de permisos de recerca de plata en el que avui és la zona del parc Güell de Barcelona, fórmules per fer tinta, ungüents per curar cavalls, la persecució d'uns nuvis que es casen i s'escapen per les muntanyes de Sant Feliu de Pallerols, uns documents sobre el calze del Sant Sopar que és a València, la persecució d'un lladregot de poca volada que, al segle XVIII, robava pomes al mercat de Santa Coloma de Farners, una recepta de cuina per fer passar una massa d'anxoves com a ostres i un seguit de papers dispersos que, en un moment o altre, he trobat divertits. Dins d'aquest mena de calaix de sastre històric, tinc uns documents referents a Lloret de Mar que poso a disposició de qui en pugui treure profit per si hi pot donar continuïtat o treure'n alguna mena de conclusió o ampliació.

Cal situar els fets en el Lloret de Mar dels anys 1838 i 1842. En aquella època, com que no existia, com ara, l'Agència Tributària, el cobrament d'impostos era responsabilitat dels ajuntaments que, amb major o menor gràcia i eficàcia, feien els repartiments entre els vilatans. Al mateix temps els tributs eren elevats perquè el país pagava de la seva butxaca una d'aquestes guerres civils que fan vergonyosos els nostres últims dos-cents anys d'història, concretament la 1a Guerra Carlina. Així mateix, no s'havia oblidat el terror implantat entre 1827 i 1832, quan l'abjecte rei Ferran VII restaurà la monarquia absoluta i posà el cruel capità general Conde de España al capdavant de la repressió a Catalunya, que va fer patir aquells que havien evolucionat a partir de la Constitució de Cadis de 1812.

Les coses anaren així: el 29 de juliol de 1838, l'exbatlle de Lloret de Mar, el Dr. Francesc Campderà, que en aquells moments era síndic de l'Ajuntament, passava per davant de la casa de Reparada Parés i va ser escridassat violentament per aquesta, que li va dir que era un *boig*, que casa seva era de *tal* (es suposa que de l'ofici més antic del món) i que en ella tots eren *bojos i borrarxos*. El síndic, que anava acompanyat de Jaume Esteve Llach, tinent de la Milícia Nacional, va enfadar-se i ambdós entraren a la casa de na Reparada per demanar explicacions, sulfurats i violentats per les paraules.

Vista general de l'edifici de la Torre Campderà o Torre Lunática, que fou fundada per Francesc Campderà.
Procedència: SdAMLLM. Autor: Desconegut. S.T. 71.5.49

Segons que va declarar després la dona, Campderà la va colpejar a l'espatlla amb un bastó que duia. Ella va continuar dient-li de tot, entre altres coses que era un *ésser brutal i un porc*. D'alguna forma, el síndic i el tinent aconseguiren contenir-se una mica i varen anar a l'ajuntament a denunciar-la davant l'alcalde. Aquest va enviar l'agutzil i dos milicians a detenir-la i, com que va resistir-se i repartia bolets i mastegots per a tots, fou reduïda enmig de la multitud de curiosos que ja s'aplegava a xafardejar i tirar d'espectacle. Finalment, com pogueren, la ficaren a la presó. L'ajuntament es va omplir d'autoritats i curiosos, fins que cap a les deu del vespre, dos dels germans de Reparada i el seu cunyat, en Baldiri de Llobet, aconseguiren apaivagar les aigües violentades i emportar-se-la, sota l'ordre d'arrest domiciliari a casa seva.

Qui eren aquestes persones? Reparada Parés fou filla de Bartomeu Parés i Cristina Oliver. Aquest fou pilot i armador de la pollacra San Narciso y Nuestra Señora de los Desamparados entre 1784 i 1794. La família s'havia enriquit amb la navegació i el comerç transatlàntic i havia fet que Reparada es casés amb Bartomeu Galí, capità de la pollacra armada del seu sogre. Per aquelles dates ja era vídua i sense fills, i vivia amb la seva germana Librada i el seu cunyat, en Baldiri de Llobet, hisendat de Vidreres. En Francesc Campderà, nat el 1793 a Lloret, es va doctorar en medicina el 1819; fou un home interessat en botànica, gramàtica, escriptura de cecs, etc., però el seu gran referent fou la fundació del primer manicomi privat d'Espanya, amb seu a Lloret de Mar el 1844, que va rebre el curiós nom de Torre Lunática. D'en Jaume Esteve Llach, no en tinc cap dada.

L'afer va passar a ser denunciat davant dels tribunals per totes les parts. Reparada contra Francesc Campderà, que havia estat alcalde el 1836, i contra Joan Baptista Robert, alcalde constitucional aquell any, i aquests dos contra Reparada. La qüestió va pujar fins la Sala 2a de l'Audiència

Territorial de Catalunya a Barcelona, que ha deixat els papers del succés. Del contingut del plet es dedueix que la vídua ja havia tingut baralles anteriors amb Campderà i el síndic Pere Boet. A més, el primer va declarar que anava beguda quan els escrivà. És curiós que en l'intercanvi d'acusacions mútues l'alcalde Robert afegís una declaració que no era la primera vegada que l'Ajuntament havia tingut problemes semblants amb lloretencs que havien rebut pressions econòmiques del consistori.

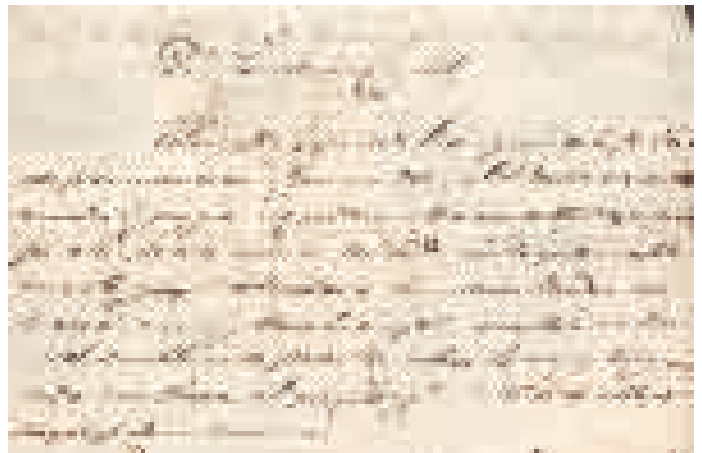
L'arrel de la disputa, l'origen de les raons, en aquest cas crec que és en el problema que va tenir Librada Parés, germana de Reparada, quan un any abans, tot just arribada a Lloret des de Girona, va trobar-se que l'Ajuntament li reclamava per la via urgent el pagament de vuit duros, corresponents al que li tocava del repartiment el 1836 de: les quintes, les Compañías Francas, el cadastre i la contribució¹. Ella es va negar a pagar, adduint que vivia a Darnius –com s'indicava en el seu passaport– i que, en tot cas, allí havia de fer efectius els seus impostos.

Vuit dies després d'arribada, el 10 de juliol de 1837, l'agutzil de l'Ajuntament va dur-li de nou la papereta de cobrament, comminant-la que pagués o li donés la clau de casa seva perquè quedava embargada. Ella va dir que no perquè no vivia en el lloc i llavors l'agutzil se n'anà i va tornar deu minuts després amb diversos regidors i un serraller que, rebent ordres, trencà el pany que tenia Librada i en va posar un de nou, i va penjar, a més, un cartell a la porta indicant l'embargament de la casa.

El problema venia que la casa no era de Librada, sinó de Reparada, i ambdues germanes tingueren motius i excuses per denunciar el consistori davant del Governador Civil de Girona, tractant els fets de l'alcalde i la corporació d'arbitrarietat semblant a la repressió del Conde de España que qualificaven com *d'antics mandarins xinesos*. El governador va passar l'assumpte a la Diputació de Girona i aquesta va emetre un dictamen resolutori dient que Librada havia de pagar la contribució i el cadastre però no les quintes, Compañías Francas i que l'embargament estava fora de tota legalitat.

L'altre cas que vaig trobar fa referència a dues dones de la família Conill que tingueren algun grau de parentiu, però que no sé si foren cunyades o sogre i jove. El fets són aquests: el 19 de desembre de 1842, el notari Narcís Rodés Vaquer fou requerit d'urgència a casa de Teresa Conill i Lluhí, vídua de Bartomeu Conill, patró de Lloret de Mar, perquè l'alcalde de Lloret havia entrat a la valenta a casa seva exigint pagaments a càrrec del seu fill, Bartomeu Conill, i volia que –si les autoritat s'atrevien a emportar-se qualsevol cosa –aixequés una acta dels objectes i l'espoli. El caràcter de la dona, la rapidesa amb què va actuar i la presència d'un fedatari va frenar l'acte.

Quatre dies després, dos abans del dia de Nadal, l'alcalde, implacable, va fer detenir la dona de Pau Conill, comerciant de Lloret, na Dolors Conill Monter, i la va fer tancar a la presó. Què va passar? No en sabem res; probablement, davant del que va pensar que era una arbitrarietat del batlle, amb la seva cunyada o sogra, la dona va tenir una brega tan violenta que aquest aprofità la seva autoritat per tancar-la i denunciar-la davant del fiscal militar. Un cop més, persones

Fragment d'una carta adreçada a Dolors Conill.
Procedència: SdAMLLM. S.T. 56.01.02

de bé: Bonaventura Durall i Agustí Cabañas, pilots; Baldiri de Llobet, hisendat; i Josep Planell, flequer; van haver de d'anar a l'ajuntament amb el notari i van sortir per fiadors d'ella, a la qual s'imposà un arrest domiciliari.

Com van finalitzar tots aquests incidents és cosa que desconec. No vaig seguir més aquestes peripècies femenines que, probablement, encara es poden trobar en els llibres d'actes o papers de l'ajuntament, així com d'aquells altres incidents, que en l'Audiència, declarava el batlle Robert que va haver-hi. Les dades sobre les tribulacions de les germanes Parés formen part de restes de documentació que tinc en l'arxiu familiar. Les de les dones de Can Conill són en el protocol de Narcís Rodés Vaquer de 1842, a l'Arxiu Històric Comarcal de Santa Coloma de Farners.

Heus aquí uns caramels històrics que algú podrà rescatar i fer-ne el seguiment per quan s'analitzi el paper de la dona, que es quedava a casa defensant els interessos econòmics en el comerç marítim del segle XIX, la pressió fiscal en temps de guerra i altres varietats d'estudis històrics.

Sí que cal reconèixer que el temperament de les germanes Parés i les mullers dels Conill demostrava un coratge extraordinari, en un moment en què a la dona –i més si era rica– se li demanava que fos més aviat flasca i maternal i no com una lleona que lluita com pot pels interessos familiars. ■

Santiago de Llobet Masachs
Doctor en antropologia social i cultural

NOTES

1. Les Compañías Francas eren les tropes voluntàries liberals que en la Primera Guerra Carlina rebien armes, munició i equip del Govern. Els carlistes els anomenaven "peseteros" perquè el seu sou variava entre una i dues pessetes diàries i no tenien cap pietat d'ells en caure presoners.

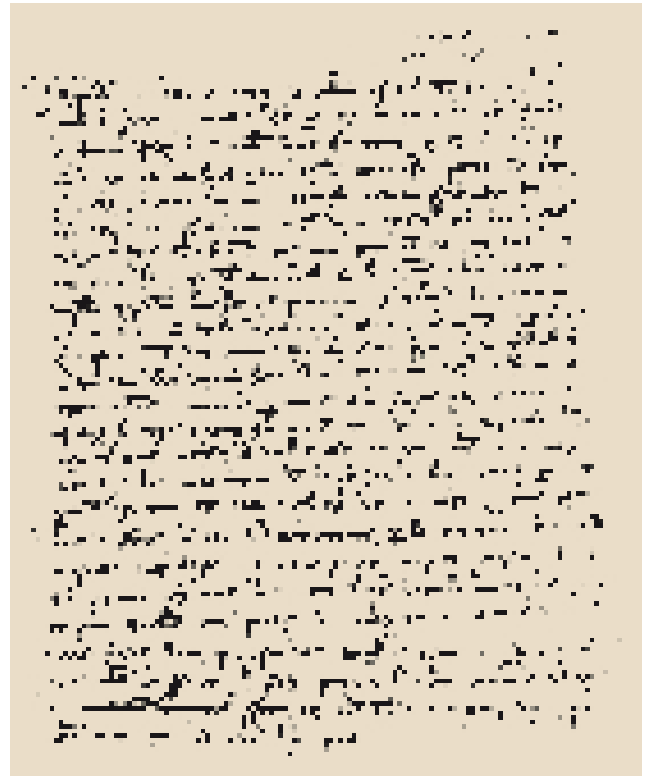
El poble de Lloret i la seva participació en un host

En l'Edat Mitja els habitants de Lloret, igual que els de la resta de poblacions del Principat de Catalunya, estaven subjectes a diferents servituds a favor del senyor feudal, unes de tipus tributari com era l'obligació de pagar-li impostos –les *talles* i *qüestes*, per exemple– i altres de caràcter bèl·lic, diferents operacions militars on tenien obligació de participar –mostra de les quals eren el *viafós* (també conegut per *viafora*), deure que tenien els residents d'un poble de reunir-se en cas de perill per defensar la població; la *cavalcada*, breu correguda guerrera d'un dia de durada destinada al saqueig del territori enemic; i el *host*, expedició militar que podia ser promoguda tant pel rei com pel senyor de la zona.

El 1104, en morir Madona Sicarda, la propietària i senyora del terme de Lloret, d'acord amb el seu testament els seus béns van passar a ser propietat del Capítol de la Seu de Girona, organisme que, a partir d'aquell moment, es va convertir en el nou senyor de la vila. El fet d'estar la població des de llavors sota domini eclesiàstic va afavorir que els seus pobladors gaudissin d'una relativa pau que potser no van tenir els habitants d'altres pobles sotmesos més directament al domini de la institució reial o feudal, els dirigents de la qual normalment estaven sempre més disposats a emprendre accions guerreres, encara que aquest assossec relatiu no va significar que quedessin exempts de les obligacions abans esmentades.

De la intervenció d'un determinat col·lectiu en un host, difícilment n'ha quedat constància escrita, encara que, per sort per a nosaltres, la localització en l'Arxiu de la Corona d'Aragó de Barcelona de l'apunt registral d'una ordre emesa pel representant de l'autoritat reial a Barcelona ens ha permès conèixer de primera mà la participació de la vila de Lloret en una d'aquestes operacions militars, concretament en un host ordenat pel rei Pere IV el Cerimoniós (1336-1387). Vegem-ho.

El 27 d'agost de 1361 els patrons lloretencs Guillem Coll, Nicolau Duray, Antoni Peyo, Bernat Garrofa, juntament amb Pere Guinart, Bernat Coll, Narcís Andreu, Salvador Davi, Francesc Coll, Simon Coll i Guillem Joga eren a la platja de Barcelona descarregant les seves embarcacions, prestos a recollir la càrrega de tornada i anar novament cap a casa seva. Com que la població de Lloret en aquella ocasió no havia participat en el host ordenat pel rei, fent cas omís del deure i obligació que tenia de col·laborar-hi, va intervenir-hi Pere sa Costa, bajuli general de la ciutat de Barcelona i màxima representació real, qui en vista de l'actitud presa pels habitants de la vila de Lloret, va dictar una acta decretant la detenció de les persones abans esmentades, que haurien de romandre retingudes en les seves barques, les quals quedarien ancorades a la

Imatge del document que es conserva al Llibre Albaradorum.
Ref. 1062, pàgina 365 R. Procedència: Arxiu de la Corona d'Aragó.

platja, estant allà confiscades en garantia que els lloretencs complissin amb les seves obligacions.

Pere sa Costa considerà que en aquella ocasió el lliurament d'un carregament de vitualles seria més efectiu per als interessos de l'expedició militar que la participació directa dels homes del poble en la lluita armada, i va ordenar que Nicolau Duray s'encarregués de facilitar una embarcació per recollir les provisions que va dictaminar havia de lliurar el poble, càrrega que hauria de portar fins al Rosselló, on en aquells moments les tropes reials estaven de campanya. La detenció dels patrons i l'embargament de les seves barques romandrien efectius fins que Nicolau Duray no tornés a Barcelona una vegada complerta la seva missió.

El document localitzat en un dels toms dels *Albaradorum*, llibres que es conserven en l'Arxiu de la Corona d'Aragó i en els quals s'anotaven moltes de les disposicions i ordres dictades per les autoritats barcelonines de l'època, recull la notificació que del seu edicte va fer Pere sa Costa al batlle de Lloret. Possiblement una còpia del mateix devia ser lliurada a Nicolau Duray perquè en tornar informés l'autoritat local de la situació en la qual es trobaven els seus conciudadans i una vegada coneguda aquesta, es mobilitzés donant les instruccions necessàries perquè el poble complís l'ordre dictada. ■

Carles Macià i Aldrich

Edició i coordinació: Servei d'Arxiu Municipal de Lloret de Mar.

Redacció: C. Josep Lluhi, 24, 1r - Tel. 972 368 457 - Fax 972 373 181 - a/e: arxiu@lloret.cat - www.lloret.cat/arxiu.

Consell de redacció: M. Antònia Batlle, Joaquim Daban, Joan Domènech, Jordi Padilla, Ignasi Riera i Agustí M. Vilà.

Assessorament lingüístic: Oficina de Català de Lloret de Mar.

Impressió: Arts Gràfiques Cantalozella, SA. Tiratge: 1.200 exemplars. Dip. Legal: Gi-1.417/2003.

Amb el suport de:

Diputació
de Girona